

Utorak, 31. maj 2005. godine
Svedoci Rexhep Selimi, Carolyn McCool, Elmi Sopi
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 14.19 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Gospodine Selimi, svečana izjava koju ste dali na početku svog svedočenja je i dalje na snazi. Izvolite, gospodine Whiting.

TUŽILAC WHITING: Hvala, časni Sude.

svedok Rexhep Selimi

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC WHITING – NASTAVAK

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Gospodine Selimi, imam samo nekoliko pitanja za kraj. Uz pomoć sudskog poslužitelja predočiću vam još nekoliko fotografija.

TUŽILAC WHITING: Molim da se fotografije stave na grafoskop, jedna po jedna. Prva nosi oznaku ERN U008-3704.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Gospodine Selimi, molim vas da pogledate fotografiju sa vaše leve strane. Gledajući fotografiju na donjem delu strane, možete li reći ko se nalazi na fotografiji?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Imam problem sa slušalicama. U redu. Možete li nam reći ko su ova tri čoveka i, ako se sećate, kada i gde je ova fotografija snimljena?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To sam ja, u sredini. Sa Sahitom Jasharijem i Musom Jashari. Sahit Jashari je sa moje leve strane na fotografiji. Musë Jashari je sa moje desne strane na fotografiji. Ova fotografija je, prema pozadini koju vidim, snimljena u Likovcu/Likoc. Ali ne znam tačno kada je snimljena.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Da li znate otprilike vreme? Na primer, da li znate koje godine je to bilo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Moglo je biti 1999. godina, možda.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Molim da pogledate sledeću fotografiju, ona nosi oznaku ERN U008-3708. Pogledajte fotografiju u donjem delu stranice i molim vas recite nam ko su osobe na fotografiji, kada je snimljena i gde.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Tu sam ja. Pored mene je Daut Haradinaj, a s druge strane je Sylejman Selimi. Fotografija mora da je snimljena u Albaniji tokom 1997. godine.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Sledeća fotografija nosi oznaku ERN U008-3709. Recite nam ko su osobe na ovoj fotografiji, kada i gde mislite da je fotografija snimljena. Možda bi najbolje bilo da nam prvo kažete ko su ove četiri osobe koje stoje, a zatim i osoba koja kleči.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Počevši sa moje leve strane je Muje Krasniqi, on je mučenik nacije. Drugi sam ja. Treća osoba je Adem Jashari. Četvrta osoba koja stoji je Xheladin Gashi, a osoba koja sedi je Hamze Jashari.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Možete li da nam kažete gde i kada je ova fotografija snimljena?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To mora da je bilo početkom 1997. godine u Prekazu/Prekaz, u dvorištu komandanta Adema Jasharija.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Sledeća fotografija nosi oznaku ERN U008-3721. Mislim da moramo malo da uvećamo kadar. Da li prepoznajete osobe na ovoj fotografiji?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Recite nam ko su te osobe?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Koliko vidim, to su Fatmir Limaj i Ismet Jashari – Kumanova.

prevodilac: Možete li da zamolite svedoka da sačeka kraj prevoda pitanja pre nego što počne sa odgovorom?

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Gospodine Selimi, prevodioci su zamolili da sačekate da se završi prevod pitanja pre nego što počnete sa odgovorom. Time ćete im olakšati posao.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U redu.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Sledeća fotografija nosi oznaku ERN U008-3726. Pogledajte fotografiju na vrhu stranice, recite nam ko su osobe na njoj, kada i gde je snimljena.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Sa moje desne strane je Bashkim Jashari, zatim Fatmir Limaj, Sami Lushtaku, ja. Ostale ne mogu da prepoznam. Fotografija mora da je snimljena u Prištini/Prishtinë na stadionu u septembru 1999. godine na dan demilitarizacije i transformacije OVK u Kosovski zaštitni korpus.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Sledeća fotografija nosi oznaku ERN U008-3730, interesuje me ova fotografija pri dnu strane. Da li možete da prepoznate osobe na ovoj fotografiji? I recite nam, ako znate, kada i gde je fotografija snimljena?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Tu se vidim ja kada sam bio u Kosovskom zaštitnom korpusu. To se vidi po mojoj uniformi. S moje leve strane je Xhavid Haliti, a sa desne Fatmir Limaj. I pored njega je Sylejman Selimi.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Da li se sećate kada i gde je snimljena fotografija?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne znam tačan datum. Mora da je to bilo ili 2000. ili 2001. godine, s obzirom na uniformu koju nosim. Verovatno smo bili na nekom memorijalnom skupu. Ne sećam se kada je to tačno bilo, jer smo imali mnogo takvih svečanosti.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: I na kraju, molim da pogledate fotografiju sa oznakom ERN U008-3729. Pogledajte fotografiju na vrhu stranice. Isto pitanje: da li prepoznajete ko je na fotografiji, kada je i gde fotografija snimljena?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne znam tačno gde, možda je to bilo tokom jednog od skupova u počast mučenika. Moguće da je to bilo iste godine, 2000. ili 2001. godine, jer sam u uniformi. A ljudi pored mene su Ram Buja i Fatmir Limaj, premda je kvalitet fotografije veoma loš.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Da li je Ram Buja levo ili desno od vas na fotografiji?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: On je s moje desne strane, ali moram da naglasim da je fotografija jako lošeg kvaliteta.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: U redu.

TUŽILAC WHITING: Časni Sude, molim da se ovom setu fotografija dodeli dokazni broj.

SUDIJA PARKER: U redu.

sekretar: Hvala, časni Sude. Ovih šest fotografija biće dokazni predmet Tužilaštva broj P248. Hvala, časni Sude.

TUŽILAC WHITING: Mislim da je bilo sedam fotografija, da bude jasno za zapisnik.

SVEDOK SELIMI: Mogu li ja nešto da kažem? Ja čujem samo englesku verziju, a ne čujem prevod na albanski. Ovo nisam rekao ranije da vas ne bih prekidao.

TUŽILAC WHITING: Jasno mi je. Reći ću poslužitelju.

SUDIJA PARKER: Molim da poslužitelj proveri kanal. Moguće da smo bili na pogrešnom kanalu. Da li me sada čujete na vašem jeziku?

SVEDOK SELIMI: Da.

SUDIJA PARKER: Hvala. To smo rešili. I izgleda da je bilo sedam a ne šest fotografija u dokazu. Hvala.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Gospodine Selimi, kako ne bi bilo nejasnoća u zapisniku, recite da li ste imali teškoća da razumete moja pitanja s obzirom da vam nisu bila prevedena na albanski?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, nisam.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: U redu. Hvala.

TUŽILAC WHITING: Časni Sude, nemam više pitanja. Ali želeo sam da se obratim Pretresnom veću u vezi sa nečim o čemu sam već govorio sa Odbranom, a odnosi se na video snimak koji smo juče pogledali. Naravno, nismo imali prevod tokom gledanja snimka, jer smo još dok je gospodin Limaj svedočio, ustanovili tu proceduru. Ali mi smo pripremili transkript, prevod onoga što je rečeno u tom video snimku. Ja sam ga dostavio Odbrani i želeo bih da transkript bude unesen u zapisnik na onom mestu gde je video snimak. Mislim da Odbrana nema ništa protiv jer može da proveri transkript.

SUDIJA PARKER: Mislim da je bolje da to bude dokazni predmet nego da se unosi direktno u zapisnik.

TUŽILAC WHITING: U redu. Pretresno veće i Odbrana imaju po primerak. Ako bismo mogli da dobijemo broj dokaznog predmeta.

SUDIJA PARKER: Ako tako uradimo, ako bude bilo kakvih problema sa prevodom, onda možemo lakše da ispravimo. Usvaja se u spis.

sekretar: Uz izričitu odredbu da i Sekretarijat dobije jedan primerak, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj P249.

TUŽILAC WHITING: Imam jedan primerak za vas. Molim da vam se dâ. I nemam više pitanja. Hvala, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Whiting. Gospodine Mansfield, izvolite.

DODATNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MANSFIELD

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Gospodine Selimi, najpre bih želeo da vam postavim nekoliko pitanja o snimljenom razgovoru koje je Pretresno veće dobilo, premda to nije uvršteno u spis. Reč je o razgovoru koji je s vama obavilo Tužilaštvo 2. aprila 2004. godine. Da li još uvek imate pred sobom transkript tog razgovora? Imali ste ga juče.

ADVOKAT MANSFIELD: Zamolio bih časni Sud...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Iz tog transkripta je jasno da je od vas traženo da budete svedok i da je s vama obavljen razgovor u svojstvu svedoka. Da li je to tačno?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Onda sada neću prolaziti kroz te stranice transkripta, ali bih želeo da govorimo o kontekstu nekih od pitanja koja su vam postavljena. Molim da okrenete stranicu 38. Bila su vam postavljena pitanja u vezi sa nečim što je bilo pri vrhu ove stranice, no mene interesuje ono što piše pri dnu. Tu

vam je postavljeno pitanje o formiranju operativnih zona i o tome ko je bio glavni zadužen za njih? Da li to vidite? To je pri dnu strane 38.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Tu je samo pitanje na engleskom, ali možda je odgovor na sledećoj strani.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, tako je. Na sledećoj strani, strani 39, kažete da unapređena osoba postaje komandant zone i onda ste pitani ko su bile te osobe. Da li vidite ta pitanja?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Rekli ste da ste ih sve poznavali. I onda navodite prvog kao Sylejmana Selimija. To se vidi pri dnu strane 39. I ako okrenete stranu 40, navodite sve zone. S obzirom na taj odgovor, kažete treća zone dole, Drenicu/Dreniče ste spomenuli ranije, je Paštrik/Pashtrik, a prvi komandant bio je Musë Jashari. Da li to vidite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A zatim navodite i druge. Zaustavimo se tu na momenat. Ko su bili ti drugi koji su kasnije došli?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U početku je zamišljeno, takav je bio plan, da Musë Jashari bude komandant operativne zone Paštrik/Pashtrik, ali to je bilo teško. Kasnije, kada je Musë Jashari postao oficir za vezu u Glavnom štabu, komandant ove zone postao je Ekrem Rexha. A kada je Ekrem Rexha preuzeo jednu drugu dužnost i funkciju u Glavnom štabu, komandant zone Paštrik/Pashtrik je postao Tahir Sinani. Drugim rečima, operativna zona Paštrik/Pashtrik je do kraja rata imala ukupno tri komandanta, od kojih je poslednji bio Tahir Sinani.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Odgovor ste počeli rečima da je u početku postojao plan. Ako se sećate, recite nam kada se o tom planu raspravljalo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Što se tiče operativne zone Drenica/Dreniče, bilo je potrebno da ona postane zasebna zona. Musë Jashari je bio taj koji je učestvovao u organizovanju te zone. On je otišao u Mališevo/Malishevë, jer je u to vreme bilo puno gerilskih jedinica raštrkanih po tom kraju, tako da nije uspeo da restrukturiše tu zonu. Kasnije je od Ekrema Rexhe koji je došao iz inostranstva, ne znam odakle, zatraženo da preuzme odgovornost za organizaciju ove zone. Drugim rečima, operativna zona Paštrik/Pashtrik bila je suočena sa mnogim poteškoćama u svom restrukturisanju.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Koje su to bile brojne poteškoće u pokušaju da se restrukturiše ta zona?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne bih rekao da se prestrukturiše pre nego što se i obrazuje. Jer je u to vreme bilo potrebno da se najpre obrazuje zona, ne da se prestrukturiše, jer nije bilo nikakve prethodne strukture. A jedna od najvažnijih stvari bio je oblik terena. Operativna zona Paštrik/Pashtrik počinjala je od planine Paštrik/Pashtrik koja je na granici sa Albanijom zapadno od Prizrena/Prizren, a sa druge strane, tamo je bilo puno borbi i veliki priliv stanovništva koje je dolazilo iz ugroženih područja, bilo iz Suve Reke/Suharekë ili iz drugih opština.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Možete li nam, molim vas, dati neku predstavu o tome kada mislite da je postojala prva struktura bilo koje vrste u zoni Paštrik/Pashtrik?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U početku je bilo predviđeno da operativna zona Paštrik/Pashtrik počne od planine Paštrik/Pashtrik, obuhvati Prizren/Prizren, Orahovac/Rrahovec i Mališevo/Malishevë i da se prostire sve do planine Beriša/Berishë. A sa druge strane planine Beriša/Berishë taj kraj je mogao da potpadne pod operativnu zonu Nerodimlje/Nerodime jer je većina tamošnjih sela pripadala opštini Lipjan/Lipjan, što je bila zona Nerodimlje/Nerodime. Međutim, taj plan se nije ostvario i operativna zona Paštrik/Pashtrik je formirana onako kako je i izgledala do kraja rata. Bez oklevanja može se reći da je strukturisanje zone Paštrik/Pashtrik počelo u avgustu 1998. godine, kao i planiranje brigada koje bi pripadale toj operativnoj zoni, iako se nije znalo koliko će ih tačno biti.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Prevodioci vas mole da malo sporije pričate. Potpuno mi je jasno da je to ponekad teško. Vratimo se na transkript, na stranicama 40 i 42, nećemo sad to sve čitati, tu se vidi sve što piše, naveli ste imena komandanata. Pređimo sada na deo gde govorite o nivou organizovanja.

TUŽILAC WHITING: Oprostite, časni Sude, nije mi jasno zašto je za ova pitanja potrebno da prolazimo kroz transkript. Zašto jednostavno ne mogu da se postavе svedoku umesto da se on sada vodi kroz transkript?

ADVOKAT MANSFIELD: Časni Sude, ukoliko nema prigovora, ja ću tražiti da se ovaj transkript uvrsti u spis. I s obzirom na to, nema potrebe da se ovo čita u svrhu zapisnika. Tako da ako nema prigovora, ja bih to sada zatražio.

SUDIJA PARKER: Da li imate prigovor, gospodine Whiting? I drugo, da li se onda time prevazilazi vaš drugi prigovor? Dva prigovora su u pitanju.

TUŽILAC WHITING: Razumem. Iskreno, nisam razmišljao da li postoji neki praktični problem da se ovaj transkript uvrsti u spis, ali to nije bila dosadašnja praksa sa izjavama svedoka.

SUDIJA PARKER: Ali vi ste se na to pozivali tokom unakrsnog ispitivanja.

TUŽILAC WHITING: Da, ali oni pasusi na koje sam se pozivao su pročitani za zapisnik. To do sada nije bila praksa, sa jednim izuzetkom. Do sada to nismo radili i pravilo je bilo da to ne radimo.

SUDIJA PARKER: Da, ali to je bilo kada ste vi pozivali svedoke. Ali sada gospodin Mansfield vodi dodatno ispitivanje.

TUŽILAC WHITING: Ali on za svog svedoka želi da uvrsti prethodnu izjavu.

SUDIJA PARKER: Ali vi ste unakrsno ispitivali na temelju tog transkripta.

TUŽILAC WHITING: Da. Ali kada Odbrana unakrsno ispituje svedoke na osnovu transkripta koji smo mi želeli da uvrstimo u spis, onda smo imali prigovor. I on nije bio uvršen u spis. Tako da ne razumem zašto...

SUDIJA PARKER: Dakle, gospodine Mansfield, shvatam da ima prigovora. Ja sam uradio šta sam mogao za vas.

ADVOKAT MANSFIELD: U redu, nastaviću bez tog transkripta za sada.

SUDIJA PARKER: U redu.

ADVOKAT MANSFIELD: A rasprava oko svrhe ovog transkripta će možda kasnije uslediti.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da nastavim, govorili smo o nivou organizovanja. I o tome ste govorili sa tužiocem u ovom razgovoru. Da li je nivo organizovanja u zonama bio isti u svakoj zoni?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, nivo organizovanja nije bio isti, niti je mogao biti isti. Pokušaću da vam pomognem pružajući jednu jasnu sliku nivoa organizacije u ratnim zonama u to vreme.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, ako biste mogli to da uradite, ali pri tome imajte na umu prevodioce, molim vas.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Potruđiću se. Operativna zona Drenica/Dreničë, koja je postala zona u maju 1998. godine, prednjačila je u odnosu na druge zone i u broju boraca i po drugim karakteristikama. Operativna zona Drenica/Dreničë, operativna zona Adema Jasharija, bila je zona u kojoj su se odigrale mnoge bitke. Tako da je to bila prva zona koja je imala okolnosti na osnovu kojih je mogla da se formira. Ostala sela i ostale zone nisu u tome dorasle Drenici/Dreničë. Ako se upoređi strukturisanje jedinica na različitim položajima i u različitim područjima, može se reći da je Drenica/Dreničë bila godinu dana ispred ostalih zona. Prema tome, mi smo se, u pokušaju da iskoristimo sve te prednosti, fokusirali na stvaranje zone Drenica/Dreničë. U početku je uspostavljena komanda operativne zone Drenica/Dreničë. I svi vojnici u tom području bili su dobrovoljno angažovani. Komadant Sylejman Selimi postavljen je za komandanta zone. Druge zone koje bi bile formirane u budućnosti trebalo je da prate primer Drenice/Dreničë. U jednom relativno dužem periodu Drenica/Dreničë je formirana i postala je model za strukturisanje drugih zona. U leto 1998. godine zona Drenica/Dreničë je već bila oblikovana, a krajem leta počeli smo sa formiranjem drugih operativnih zona: Dukadini/Dukagjini i Paštrik/Pashtrik, tj. počeli smo taj model da primenjujemo na druge zone. Pored toga, jedino su granice operativne zone Drenica/Dreničë bile povučene tako da se nisu preklapale sa granicama drugih operativnih zona. Zbog karakteristika terena morali smo da odložimo formiranje ostalih operativnih zona OVK.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Želeo bih da vam postavim još nekoliko pitanja o Fatmiru Limaju. Vama je postavljeno pitanje, mislim da neće biti prigovora ako citiram onaj deo transkripta koji je vama već citiran, a to je na stranici 68, vama je već postavljeno pitanje u vezi sa ovim delom transkripta, stranice 68 i 69. Vama je konkretno postavljeno pitanje o tome da je, kada je otišao u Mališevo/Malishevë, tražio ljude. Možete li nam objasniti to. Da li je to bila njegova zvanična uloga, njegov zvanični položaj, vojni položaj u to vreme da traži ljude, ili je bilo nešto drugo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Kao što sam rekao i ponavljam, gospodin Fatmir Limaj je otišao u svoje rodno mesto da traži ljude. A to znači da nismo imali dovoljno ljudi, nisu nam bile razrađene strukture, da bismo mogli da formiramo operativne

jedinice u to vreme. Još nešto. Želim da ponovim da Fatmir Limaj nije imao nikakvu obavezu, ulogu ili zadatak da planira ili napravi organizacioni ili operativni plan te zone. To je bilo nešto što je bio moralni imperativ za svakog vojnika pripadnika OVK da ode pre svega u svoje rodno mesto i regrutuje svoj narod. On je to isto radio u Švajcarskoj pre nekoliko godina. Fatmir Limaj nije otišao u rodno mesto da poseti svoju porodicu, već da vidi kako bi mogao da bude od koristi svojim snagama. U postojećim okolnostima to je bila prva jedinica formirana u tom regionu i njegovoj okolini.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U ovom kontekstu iznesena je jedna druga reč, a to je da je on bio "koordinator" ili da je imao "ulogu koordinatora". Možete li to da nam objasnite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Dozvolite da objasnim. U transkriptu je napisano "koordinator". Fatmir Limaj niti bilo ko drugi nije mogao da ode u Mališevo/Malishevë a da to prethodno nije koordinisano, i da prethodno nije dogovoreno s kim će ići i kojim vozilom. Svaka akcija je prethodno dogovorena sa njegovim saradnicima. Mi smo razgovarali jedan s drugim. Bili smo u borbi. Bili smo dobro koordinisani i obavešteni u okviru naše strukture, ja lično sam znao. I rekao sam da je on jedan od koordinatora koji je tražio ljude da ih regrutuje. I ja sam na taj način i predstavio njegovu funkciju, da je on bio jedan od najboljih u regrutovanju ljudi.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Nakon što je regrutovao ljude da se priključe OVK, da li je on imao još neku ulogu?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Fatmir Limaj je na početku radio sa jedinicom *Çeliku 1* na određenom mestu, mislim da je to bio region Mališevo/Malishevë. U septembru 1999, pardon, 1998. godine, nakon što su sve jedinice bile koncentrisane na određenim mestima, jedinice *Çeliku*, *Lumi*, *Sokoli*, *Luma* i druge, on je na mesto komandanta zone postavio Ismeta Jasharija – Kumanovu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ja sam vas samo pitao za ime *Çeliku*. Da li znate pod kojim imenom je on prvobitno bio poznat?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ja sam ga znao kao Fatmira. Čim je stigao iz Švajcarske, nekoliko ljudi ga je znalo pod imenom Dajë. Tokom njegovog boravka u zoni Mališevo/Malishevë, u zajednici ili opštini Mališevo/Malishevë, u našoj međusobnoj komunikaciji on je bio poznat kao *Çeliku 1*.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A da li vam je poznato kako je došlo do toga da je dobio to ime?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ponovo, ne bih to nazvao ni imenom ni pseudonimom. *Çeliku 1* je bila šifra za komunikaciju za nas tokom komunikacije između mene, njega i ostalih saboraca. To ime je dobio kada sam mu dao dve radio stanice koje je trebalo da budu korišćene za komunikaciju među nama. Kada sam mu dao radio stanice, predložio sam da se jedna zove *Çeliku 1*, a druga *Çeliku 2*, kako bih imao šifrovano ime, znao gde se nalazi i bio u mogućnosti da kontaktiram s njim. Predložio sam to, a Fatmir je prihvatio. On je mogao i da ne prihvati ako ne želi, ali prihvatio je, i tako se to desilo.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sada želim da sa tema koje proizlaze iz transkripta pređemo na neka druga pitanja koja su vam postavljena. Kada ste postali ministar unutrašnjih poslova na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Tokom međunarodne konferencije o Kosovu/Kosovë organizovane u Rambujeu i Parizu, albanska delegacija postigla je interni dogovor prema kojem je trebalo da bude formirana privremena vlada kada se vratimo na Kosovo/Kosovë. A zadatak te vlade bi bio da rešava probleme na koje je nailazilo Kosovo/Kosovë u to vreme. Tako da je delegacija OVK, Demokratskog saveza Kosova i još jedne stranke koja je u to vreme bila aktivna na Kosovu/Kosovë i poznata pod skraćenicom UDP [Ujedinjeni demokratski pokret], napravila sporazum o stvaranju privremene vlade Kosova/Kosovë, a prema njemu mandat je dat pripadniku OVK. Oni koji su preuzeli formiranje privremene vlade meni su dali tu funkciju. U to vreme ja sam vršio dužnost generalnog inspektora OVK i na toj funkciji sam bio do kraja rata. Dakle, u aprilu 1999. godine osnovana je privremena vlada Kosova/Kosovë.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U tom kontekstu tužilac vas je pitao da li ste bili zaustavljeni i zadržani na kontrolnom punktu NATO-a. I sugerisano je da se to desilo u avgustu 1999. godine. Ako je tačno da je to bilo 1999. godine, onda ste vi tada bili ministar unutrašnjih poslova. Koliko često ste vi lično bili zaustavljani na kontrolnim punktovima 1999. godine?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne znam tačno, ali to što sam zaustavljan na kontrolnim punktovima KFOR-a za mene nije bio problem, jer je KFOR u to vreme bio mirovna misija. Tako da za mene to nije problem da li će me zaustaviti na kontrolnom punktu ili ne uprkos činjenici da sam bio ministar unutrašnjih poslova privremene vlade Kosova/Kosovë. Kao što sam ranije rekao, to je bila rutinska kontrola i za mene to nije predstavljalo problem. Ono što stoji u tom izveštaju, najveći deo toga nije tačan, ne znam zašto i ne znam ko je dobio pogrešne informacije u vezi sa događajima u to vreme. Ja nikada nisam bio niti sam želeo da budem protiv pravila KFOR-a na Kosovu/Kosovë.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Nemamo te detalje. Ako ih ima, svakako bih cenio da nam se predoče. Ali rečeno je da ste jednom prilikom u avgustu 1999. godine uperili pušku u britanske vojnike. Prvo, recite nam da li u tome ima bilo kakve istine?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Apsolutno ne.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste ikada bili saslušani o tome?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne sećam se.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste ikada bili optuženi pred sudom da ste uperili pušku u britanske vojnike?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, nikad.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Na sledeće pitanje možda nećete moći da odgovorite, ali pokušajte ako možete. Da ste 1999. godine uperili pušku u britanske vojnike, šta bi se desilo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Bio bih ubijen.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Želim da idemo dalje, jer sledeća tvrdnja koja vam je iznesena je da je to bila vaša kuća, a onda je kvalifikovana kao da nije vaša kuća. Kuća koju se vi koristili kao mesto za sastanke bila je pretresena i pronađene su različite stvari koje su onda popisane. Da li se sećate tog događaja?
SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, sećam se.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste bili prisutni kada se to desilo?
SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Koliko se sećam, nisam bio prisutan, stigao sam kad je KFOR već počeo sa pretresom.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A kakvo je to bilo mesto, da li se sećate?
SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To je bila privatna kuća u Prištini/Prishtinë, vlasništvo jednog Albanca koji je živeo u Sjedinjenim Američkim Državama, koji je dobrovoljno posle rata tu kuću dao jedinicama OVK na korišćenje u Prištini/Prishtinë. Nakon toga, pošto nam je bio potreban objekat koji bismo koristili za svoj rad u vladi, borci su nam pokazali tu kuću i rekli nam da možemo da je koristimo jer njima više nije bila potrebna. Ta kuća se nalazi u naselju *Ulpiani* u Prištini/Prishtinë. Ne znam ime vlasnika. Nismo dugo ostali u toj kući. Samo smo proveli neko vreme kako bismo mogli da uspostavimo kompjuterske veze i ostalo što je neophodno za funkcionisanje administracije.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kada je reč o stvarima koje su tamo nađene, oružju i sličnim stvarima, da li je to imalo bilo kakve veze s vama?
SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne. To nije imalo nikakve veze sa mnom lično, jer je ovaj objekat prethodno koristila jedna jedinica OVK, ne mogu sa sigurnošću da kažem da li su oni ostavili svoju opremu iz rata.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ponovo, da li ste ikada saslušavani u vezi sa ovim u to vreme?
SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nikada nisam pozvan na saslušanje u vezi sa ovim pitanjem.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Želim da idemo dalje. Vama je onda postavljeno pitanje o jednom događaju u 2001. godini, u junu 2001. godine o tome da vas je Vlada Sjedinjenih Američkih Država stavila na crnu listu. Da li se sećate toga?
SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: I iznesena su imena još nekih ljudi koji su navodno takođe bili na tom spisku. Da li je vama ikada rečeno zašto ste na tom spisku?
SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, nikada mi nije rečeno, uprkos činjenici da sam dva puta zvanično zahtevao da me obaveste iz kojih razloga je moje ime stavljeno na taj spisak, ja to ne nazivam crnom listom. Međutim, neka imena koja su prethodno bila na tom spisku, sada su partneri sa predstavnicima međunarodne zajednice.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sugerisano je prema ovom pitanju da je Vlada Sjedinjenih Američkih Država rekla da vi predstavljate pretnju miru u tom regionu i da je to deo toga. U tom periodu 2001. godine, da li ste bili angažovani u bilo kakvim aktivnostima koje bi predstavljale pretnju miru u regionu?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U to vreme ja sam bio pripadnik Kosovskog zaštitnog korpusa i komandant vojne akademije. Bio sam angažovan na obuci članova Kosovskog zaštitnog korpusa koji su učestvovali u izgradnji mira, a nikada u nečemu što bi bila pretnja miru u regionu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Konkretno, da li ste vi lično ikada imali dozvolu za posedovanje oružja bilo kakve vrste?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Imao sam dozvolu za oružje koju sam dobio od KFOR-a.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U odgovoru na ranija pitanja pomenuli ste telohranitelje. Da li ste imali jednog ili više telohranitelja?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U to vreme imao sam dva telohranitelja koji su takođe imali dozvolu za oružje od KFOR-a.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A municiju za to oružje?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Naravno da smo je imali.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Moje poslednje pitanje: od 1999. godine do danas da li ste bili optuženi za bilo kakva krivična dela koja bi proizašla iz ovde iznesenih sugestija?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, nikada.

ADVOKAT MANSFIELD: Časni Sude, to su bila sva moja pitanja.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Mansfield. Gospodine Selimi, hvala vam lepo. Ovim je završeno vaše svedočenje, sada možete da se povučete, poslužitelj će vas ispratiti iz sudnice i možete da se vratite kući. Žao nam je što smo vas zadržali tokom poslednjeg vikenda.

SVEDOK SELIMI: Hvala vam.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA PARKER: Vaš sledeći svedok.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ona je ovde. To baš nije po redosledu. Shvatićete zašto smo nju pozvali mimo redosleda. Njeno ime je Carolyn McCool i ona je poznavala optuženog posle rata. Carolyn McCool, izvolite. Postoji jedna ažurirana biografija koja je svima dostavljena i mislim da Pretresno veće ima primerak. I ako mogu da kažem, u Aneksu 5 postoji još nešto što se odnosi na organizaciju za koju je ova svedokinja radila u vreme Daana Evertsa. Setićete se da sam u svojoj uvodnoj reči u novembru pominjao nešto od toga. Mislim da imamo malo problema... Da li bi neko bio ljubazan... Neko iz našeg tima, s obzirom da nema poslužitelja, jer ona je tu pred vratima.

(Pretresno veće i Sekretarijat se savetuju)

ADVOKAT MANSFIELD: Časni Sude, da ne bismo bili previše eksplicitni, mislim da kada ona dođe, biće očigledno da boluje od bolesti i jedan od razloga što mora da ode je nastavak lečenja.

(Pretnesno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA PARKER: Ko god da je ispred vrata, nije svedok kog ste najavili.

prevodilac: Molim mikrofon za sudiju.

SUDIJA PARKER: Osoba koja je bila ispred vrata očekivala je da bude pozvana.

ADVOKAT MANSFIELD: Da, on je očekivao da će ga pozvati, ali shvatio sam zbog čega je došlo do zabune. Znam da je Carolyn McCool ovde jer sam lično razgovarao s njom pre nego što smo ušli. Oprostite, možda bi trebalo da napravimo kratku pauzu dok se to ne reši.

SUDIJA PARKER: Imaćemo malo ranije pauzu, a produzićemo naredne dve sesije.

ADVOKAT MANSFIELD: Izvinjavam se. Žao mi je što je do ovoga došlo.

SUDIJA PARKER: Prekidamo sa radom i nastavljamo u 15.40 časova.

ADVOKAT MANSFIELD: Da, hvala vam.

SUDIJA PARKER: To bi trebalo da vam bude dovoljno vremena.

ADVOKAT MANSFIELD: U redu.

(pauza)

(svedokinja je pristupila Sudu)

SUDIJA PARKER: Dobar dan, gospodo McCool.

SVEDOKINJA McCOOL: Dobar dan, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Molim vas da glasno pročitate svečanu izjavu sa papira koji ste dobili.

SVEDOKINJA McCOOL: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, samo istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Hvala. Izvolite sedite.

ADVOKAT MANSFIELD: Zahvaljujem časnom Sudu na vremenu koje nam je dao da pronađemo svedokinju, i izvinjavam se svedokinji što je čekala.

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MANSFIELD

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je vaše ime Carolyn McCool?

SVEDOKINJA McCool – ODGOVOR: Da, jeste.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sudije imaju vašu biografiju. I jasno je da ste u jednom periodu bili blisko uključeni u događaje na Kosovu/Kosovë. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA McCool – ODGOVOR: Na Kosovu/Kosovë sam bila od avgusta 1999. do septembra 2002. godine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Iz biografije koju sam spomenuo možemo da vidimo da ste vi kvalifikovani pravnik. Imali ste veliki broj različitih funkcija i u vladinim i u nevladinim organizacijama tokom niza godina. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA McCool – ODGOVOR: Da. Ja sam primljena u struku u Britanskoj Kolumbiji u Kanadi 1977. godine i radila sam kao advokat dok nisam otišla na Kosovo/Kosovë 1999. godine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Na prvoj strani vaše biografije vidimo datume koje ste pomenuli. Bili ste direktor misije Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju, to jest OEBS-a na Kosovu/Kosovë koja je u to vreme bila odgovorna da podrži razvoj institucija vlade i civilnog društva u skladu sa principima vladavine prava.

SVEDOKINJA McCool – ODGOVOR: Da, to je tačno. Ona je imala taj mandat prema Rezoluciji Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244, ako se dobro sećam, i bila je jedan od četiri elemenata Misije Ujedinjenih nacija na Kosovu sa odgovornošću za ono što zovemo građenje institucija, i ja sam bila direktor te misije u dva različita svojstva od 1999. do 2002. godine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Vezano za Kosovo/Kosovë, jasno je na trećoj strani vaše biografije da ste u junu 2004. godine dobili kanadsku medalju za služenje miru na Kosovu/Kosovë tokom tih godina.

SVEDOKINJA McCool – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A pre nego što se vratimo na Kosovo/Kosovë, želeo bih nakratko da pogledamo nešto što se nalazi na prvoj strani vaše biografije. Vi ste, otkad ste napustili Kosovo/Kosovë, uradili mnogo toga. Najnovije je da je vas od avgusta do decembra 2004. godine angažovala jedna druga međunarodna organizacija u stvaranju ustava u Avganistanu. Da li je to tačno?

SVEDOKINJA McCool – ODGOVOR: Da, to je tačno. Ako sam dobro razumela ovo što vi spominjete na ovoj strani biografije, ja sam zamoljena da budem koautor jednog članka o stvaranju ustava u Avganistanu od strane organizacije iz Švedske koja se zove Međunarodni institut za demokratiju i podršku izbornom procesu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: IDEA.

SVEDOKINJA McCool – ODGOVOR: IDEA [International Institute for Democracy and Electoral Assistance]. Međunarodna IDEA. I skoro da nikad ne koristimo skraćenicu, tako da ću se mučiti sa punim imenom. Zajedno sa mladim

avganistansko-američkim kolegom napisala sam članak za Međunarodnu IDEA-u u Štokholmu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Napravio sam pauzu zbog prevodilaca. Pretpostavljam da ovo "A" znači *assistance* [podrška] u skraćenici IDEA.
SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: U pravu ste.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Onda ste u januaru 2005. godine radili na jednom drugom radu za osnivanje izborne žalbene komisije za parlamentarne izbore u Avganistanu?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da se sada ponovo vratimo na Kosovo/Kosovë. Hteo bih da vas pitam nešto o Fatmiru Limaju. Da li se sećate kada ste ga upoznali i gde?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Pokušavam da se setim, jer sam pretpostavljala da ćete me to pitati. Mislim sam ga prvi put upoznala rano 2001. godine na jednom prijemu čiji je domaćin bila Američka ambasada ili USAID za nekoga ko je ili dolazio ili odlazio. Ne sećam se tačno okolnosti, ali bilo je to u jednom restoranu u Prištini/Prishtinë, i mislim da je to bio prvi put da smo se sreli, mada nisam 100 posto sigurna. Ali sam skoro 100 posto sigurna da je to bio prvi put da smo se sreli. Ja sam bila tek postavljena za direktora sektora za demokratizaciju u Prištini/Prishtinë. A do tada sam živela u Mitrovici/Mitrovicë na severu Kosova/Kosovë. Gospodin Limaj je bio u Prištini/Prishtinë, tako da se nismo poznavali pre mog dolaska u Prištinu/Prishtinë.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li se sećate na kom položaju je on bio u to vreme?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Mislim da je on bio potpredsednik političke partije DPK, Demokratske partije Kosova. A kasnije, nakon što je izabran u skupštinu Kosova postao je šef poslaničke grupe DPK, ako se dobro sećam. Sad, da li je prvi put bio na potpredsedničkom položaju već početkom 2001. godine, ne mogu apsolutno da tvrdim, ali mislim da jeste tako. Bio je jedan od najistaknutijih članova DPK koliko se sećam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste posle upoznavanja 2001. godine imali redovne kontakte s njim?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Da, jesam. Na razne načine, što je uključivalo sastanke u njegovoj kancelariji i u mojoj kancelariji, nasamo, ili na većim sastancima između Albanaca i Srba i različitih etničkih zajednica na Kosovu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste ga dobro upoznali?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Mislim da jesam. Gospodin Limaj postao je jedan od onih vođa na Kosovu kojima sam apsolutno verovala. Razgovarali bismo o politici na način koji je bilo vrlo teško razgovarati sa velikim brojem ljudi, otvoreno i iskreno, i gde bi on govorio o teškoćama koje je kao vođa imao. A ja bih govorila o teškoćama koje sam imala kao stranac. I tokom razvoja tog odnosa, ako to mogu tako da nazovem, saznala sam neke stvari koje nisam znala da ne znam o Kosovu. I mislim da je gospodin Limaj isto tako shvatio neke stvari koje on nije znao o stvaranju institucija. Tako da je to bio jedan u priličnoj meri uzajamni odnos gde smo mi jedan

od drugog učili. I ja sam taj odnos smatrala izvorom... u stvari, pomogao mi je da veoma učvrstim svoju veru u Kosovo/Kosovë, zbog načina na koji je sa mnom razgovarao i poverenja koje sam davala njegovim sudovima.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kako se taj odnos razvijao, možete li nam samo opisati kako je on pristupao problemima s kojima ste se oboje suočavali te godine i kasnije?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Gospodin Limaj je prilazio tim problemima koji su bili i ostaju ogromni... Jer je pitanje razvoja multietničkog društva na Kosovu pitanje koji se razvija veoma sporo, veoma sporo se rešava. Pristup gospodina Limaja, što sam ga više upoznavala, bio je da pokuša da razreši te probleme, to mnoštvo problema time što će razgovarati s ljudima. I time ne mislim samo na strance poput mene, mislim na razgovore sa predstavnicima drugih etničkih zajednica, a prvenstveno na kosovske Srbe. Zbog, naravno, odnosa između Albanaca i Srba koji je srž istorije Kosova barem od osamdesetih godina. Gospodin Limaj je prema mom mišljenju, a u periodu u kojem sam ga poznavala, razvio kvalitete liderstva koji su uključivali i viziju multietničkog Kosova. I on to nije radio naprosto tako što je sedeo u kancelariji i razgovarao sa svojim kolegama iz DPK, već je odlazio iz kancelarije i razgovarao sa Srbima i sa predstavnicima drugih etničkih zajednica, kao i sa strancima poput mene. On je dakle bio jedan od onih ljudi s kojima su Srbi bili spremni da razgovaraju, a i on je bio spreman da razgovara s njima. Nekad se radilo o javnim sastancima o kojima su mediji bili obavešteni i o kojima su izveštavali kasnije, a nekad su to bili više privatni sastanci sa samo nekoliko ljudi za koje javnost nije znala. Jedna od stvari koju je gospodin Limaj morao da uradi kako je postajao sve značajniji kao vođa, je da uravnoteži svoju viziju razvoja multietničkog društva u odnosu na gledišta nekih od svojih sunarodnika koji su još bili na neki način u istorijskom zagrljaju antipatije i ponekad istinske mržnje. On je stvarno to prevazišao i bio je spreman da razgovara s ljudima o tome kako da sve to profunkcioniše na kraju. Prema mom mišljenju, jedna od najzanimljivijih stvari vezana za gospodina Limaja je to da on to nije radio zato što je to tražila donatorska zajednica, da bi zadovoljio donatore u postkonfliktnim situacijama. Jedan od razloga zbog kojeg sam stalno bila zainteresovana da razgovaram s njim je to što je bilo jasno da on to radi jer je razvijao viziju Kosova za budućnost koja će koristiti svim ljudima u toj zemlji.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Znam da je ponekad teško gledati unazad i setiti se nekih konkretnih primera ili događaja koje u ono vreme znate, oni prosto budu izbrisani drugim događajima. Ali, da li postoje neki konkretni primeri ili događaji koji opisuju ovo o čemu ste govorili?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Da. Mogu da odgovorim na dva načina. Postojala je jedna serija sastanaka koje smo imali u mojoj kancelariji u OEBS-u u koje su bili uključeni predstavnici svih etničkih zajednica, naravno pretežno Albanaca i Srba sa Kosova. Gospodin Limaj je redovno bio predstavnik Albanaca na tim sastancima i redovno je govorio na tim sastancima i to veoma objektivno. Ponekad je imao gotovo harizmatičan način govora. Sećam se kako sedi nasuprot srpskim vođama u našoj sali za sednice i strastveno govori o položaju albanskog naroda na Kosovu, dok istovremeno predlaže jedan put napred koji će svima omogućiti da postignu bolju budućnost. On je redovno bio jedan od najartikulisanijih govornika na tim sastancima. Ali takođe je bilo i manjih sastanaka na kojima je gospodin Limaj pristao da učestvuje sa srpskim vođama, na kojima su se vodile iskrenije diskusije. Sećam se jednog sastanka na kojem je gospodin Limaj predložio ceo plan delovanja

po kojem bi Skupština Kosova trebalo da se angažuje u dijalogu sa sličnim telima u susednim zemljama i jurisdikcijama, sa drugim parlamentarcima, kako bi radili na, kako je on rekao, ekonomskom razvoju kao najvećem problemu u regionu, kao i na drugim pitanjima od zajedničkog interesa. On i te srpske vođe su se u stvari slagali sa tim planom delovanja. To je bilo neposredno pre nego što sam otišla sa Kosova/Kosovë u septembru 2002. godine. A da gospodin Limaj nije došao ovamo, mislim da bi nastavio sa tim planovima i možda bi se na kraju nešto od toga osvarilo, možda još uvek može, videćemo. Znači, postoje dva načina, dva konkretna primera, to su ta dva tipa sastanaka koji mi padaju napamet, koje sam upravo opisala.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Imam još jedno pitanje o ovome. U bilo kom trenutku tokom ovih ili nekom drugom prilikom, da li ste ikada čuli njega, Fatmira Limaja, da izražava bio kakve ponižavajuće ili diskriminatorne primedbe na račun etničkih manjina, konkretno Srba?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: I na kraju: vi ste vrlo jasno danas popodne izneli svoja gledišta, da li su gledišta koja ste izneli delili i oni s kojima ste radili, a posebno šef ove radne grupe Daan Everts?

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Čekam prevodioce da prevedu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: U redu.

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Da. Gospodina Limaja su cenili svi viši zvaničnici misije, uključujući i šefa misije Daana Evertsa koji je iz Holandije, a mislim da sada radi ovde negde u Hagu. Gospodin Everts je imao vrlo dobro mišljenje o gospodinu Limaju, kao i ostali članovi rukovodstva ove organizacije.

ADVOKAT MANSFIELD: Kao dodatno objašnjenje, da li bismo mogli da Aneks 5 uvrstimo u spis, to je originalno bio Aneks 5? To je pismo Daana Evertsa iz 2003. godine. To je pismo koje sam već ranije u uvodnoj reči delimično pročitao sudijama. I naravno biografija, molim da se to uvrsti u spis.

SUDIJA PARKER: Da, to možemo zajedno da uvrstimo u spis. Gospodine Mansfield?

ADVOKAT MANSFIELD: Da, molim vas.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Hvala vam. Ako biste mogli da sačekate samo trenutak.

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Hvala.

(Pretnesno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA PARKER: Gospodine Mansfield, sudskom službeniku je potreban primerak.

ADVOKAT MANSFIELD: Mislim da imam, ali ću mu sada dati drugi. Hvala lepo. Da li bismo mogli da predložimo biografiju kasnije? Jer sada trenutno nemamo primerak, pa onda predlažem samo pismo.

TUŽILAC WHITING: Ja imam primerak biografije.

ADVOKAT MANSFIELD: Hvala vam.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj DL14.

SUDIJA PARKER: Hvala. Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Nemam pitanja.

SUDIJA PARKER: Hvala. Gospodine Topolski?

ADVOKAT TOPOLSKI: Ni ja, časni Sude. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala. Gospodine Whiting?

TUŽILAC WHITING: Nemam pitanja, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Hvala. Gospođo McCool, biće vam veoma drago. Vi ste dovoljno upoznati s procedurom da shvatate da je ovim vaše svedočenje završeno. Mnogo vam zahvaljujemo što ste došli da nam pomognete. To je bio dugačak put, i drago nam je da vam kažemo da možete da se vratite kući i bavite se svojim poslovima.

SVEDOKINJA McCOOL – ODGOVOR: Hvala, časni Sude. Bila mi je čast i zadovoljstvo što sam mogla da se pojavim pred vama danas. Hvala vam.

(svedokinja napušta sudnicu)

SUDIJA PARKER: Ne znam da li će ovo ubrzati proces ili ne, ali ko je vaš sledeći svedok, gospodine Mansfield?

ADVOKAT MANSFIELD: Nadam se da je to svedok koji se nalazi pred vratima. To je Elmi Sopi. Za ovog svedoka biće nam potreban dokazni predmet Tužilaštva broj P1.

(svedok je pristupio Sudu)

TUŽILAC NICHOLLS: Samo da pitam pre nego što počnemo, da li ćemo imati dva glavna ispitivanja? Da li je to plan?

SUDIJA PARKER: Ovog svedoka su pozvala dvojica optuženih i ja očekujem da će biti tako.

ADVOKAT GUY-SMITH: Mi smo mislili da će gospodin Mansfield obaviti glavno ispitivanje, da ću ja obaviti unakrsno, pa gospodin Topolski unakrsno, a onda bih ja obavio glavno ispitivanje i gospodin Mansfield unakrsno. Ne želimo da ga opteretimo.

SUDIJA PARKER: To bi bila vrlo zdrava procedura, ali možda ćemo, u interesu vremena, morati da ograničimo vas i gospodina Mansfielda na po jedno glavno ispitivanje.

ADVOKAT GUY-SMITH: U redu.

SUDIJA PARKER: Dobar dan, gospodine svedoče. Molim vas da glasno pročitate izjavu sa papira ispred vas. Da li možete da razumete ono što se govori na vašem jeziku?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, samo istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Izvolite sedite. Gospodine Mansfield, izvolite.

svedok Elmi Sopi

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MANSFIELD

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Dobar dan, gospodine Sopi. Ja ovde zastupam Fatmira Limaja.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Govoriću polako, sve mora da bude prevedeno, ja ću sačekati da prevodilac završi pre nego što nastavim. Biće od pomoći ako i vi budete tako radili. Da li je to u redu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Vi se zovete Elmi Sopi?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Gde ste rođeni?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: U Lapušniku/Llapushnik.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne brinite. Pomenuću vaš datum rođenja. Da li ste rođeni 1955. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste u mladosti živeli u istoj kući sve vreme?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, sve vreme sam živio u jednoj kući.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste išli u školu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, jesam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A gde ste išli u školu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Osnovnu školu sam završio u Lapušniku/Llapushnik, a srednju tehničku školu u Drenovcu/Drenoc. Četiri godine

srednje škole završio sam u Komoranu/Komoran, a onda tehničku školu u Drenovcu/Drenoc.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Šta ste radili posle završetka škole?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Služio sam vojni rok u Sarajevu. Posle toga sam otišao u Hrvatsku da radim u građevinarstvu. Godine 1979. počeo sam da radim u građevinskom preduzeću *Ramiz Sadiku* u Prištini/Prishtinë.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Koliko dugo ste radili u Prištini/Prishtinë?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Radio sam do 1992. godine.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Šta se desilo 1992. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: 1992. godine otpustio nas je beogradski režim. Bilo nas je preko osam hiljada radnika. U tom preduzeću bilo je oko deset hiljada radnika. Osam hiljada je odmah otpušteno. Ta nesreća nije zadesila samo mene. To se dešavalo sa svim radnicima na Kosovu/Kosovë, u obrazovanju, u zdravstvu i u drugim radnim organizacijama.

TUŽILAC NICHOLLS: Oprostite...

SUDIJA PARKER: Da, gospodine Nicholls?

TUŽILAC NICHOLLS: Oprostite što prekidam, upozoren sam da je došlo do greške u transkriptu. Mislim da je svedok rekao da je vojni rok služio u Sarajevu. Tako sam ja čuo.

ADVOKAT MANSFIELD: Da, slažem se.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Šta ste radili, kada vas je Srpska vlast otpustila s posla?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Sve do izbijanja rata radio sam sa braćom i sinovima u privatnim preduzećima na Kosovu/Kosovë, uglavnom u građevinarstvu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Hteo bih da vam postavim nekoliko pitanja o vašem ličnom položaju početkom 1998. godine. Prvo pitanje je: gde na Kosovu ste živeli početkom 1998. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Živeo sam u Lapušniku/Llapushnik.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Koliko je još članova vaše porodice živelo u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Trideset pet.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li su oni živeli na više mesta u Lapušniku/Llapushnik ili su živeli u jednom određenom delu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Bili su koncentrisani u jednom kraju. Nas šestoro braće živelo je na jednom porodičnom imanju.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ako bih vam pokazao fotografiju Lapušnika/Llapushnik snimljenu iz vazduha, da li biste mogli na njoj da pokažete gde je bila ta kuća ili imanje na kojem ste živeli sa braćom?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD: Časni Sude, imam jednu fotografiju bez oznaka. To je fotografija 8 iz dokaznog predmeta Tužilaštva broj P1, snimak Lapušnika/Llapushnik iz vazduha. Molim da se snimak prikaže na ekranu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Budite ljubazni i pogledajte fotografiju, a onda ću vas zamoliti da uzmete flomaster i zaokružite mesto gde se nalazila vaša kuća, ako vidite gde je to bilo.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: To je ovde.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Molim vas da zaokružite to mesto kako bismo i mi videli.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: *(svedok obeležava)*

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pošto ćemo možda još neka mesta obeležavati na ovoj fotografiji, molim vas da pored kružića stavite broj 1.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: *(svedok obeležava)*

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Hvala. Kako bismo bili što precizniji, početkom 1998. godine koliko je vas živelo u tom porodičnom domaćinstvu u okviru tog kruga koji ste upravo obeležili na fotografiji?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Mislim da sam već rekao da nas je bilo 35.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Svih 35 na tom domaćinstvu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste u Lapušniku/Llapushnik imali još rođaka koji su živeli negde drugde?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, u blizini.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Otprilike na kojoj udaljenosti od ovog kružića?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Kuću Ferata Sopija od naše kuće deli jedan zid.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Još neko?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Shaban Sopi, Afrim Sopi, Hajrush Sopi, Nazif Sopi. Oni žive malo dalje. A u donjem delu kružića je kuća Ganija Gashija.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pre nego što nastavimo dalje o 1998. godini, recite nam da li ste u to vreme bili pripadnik OVK?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kada ste se pridružili OVK?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Pripadnik OVK postao sam posle masakra u Likošanu/Likoshan, Ćirezu/Qirez i Prekazu/Prekaz.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Gde ste pristupili OVK?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Stupio sam u OVK jer su moja dva prijatelja bili prijatelji sa Feratom Shalom. U to vreme nisam poznavao Ferata Shalu. Oni su razgovarali s njim, onda su došli kod mene, ta dva moja prijatelja, i u našem selu smo se organizovali kako bismo zaštitili stanovništvo. Pre dolaska OVK u Lapušnik/Llapushnik, organizovali smo se, organizovali smo straže za odbranu sela, od 28. februara 1998. godine nadalje.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li se bilo šta desilo pre 28. februara 1998. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Pre 28. februara 1998. godine, 25. februara 1998. godine u moju kuću došlo je 20 policajaca, srpskih policajaca sa jednim albanskim policajcem koji je radio sa njima. On se zvao Hajdar Mustafa. Došli su da uhapsu jednog od moje braće. Ali tog dana nismo bili kod kuće, već smo radili u polju. Izašao je otac i razgovarao sa policajcima. Rekli su mu da traže Haradina, hteli su da ga uhapsu. Moj otac im je rekao da trenutno nije tu i da će ga obavestiti o tome. A policajci su mu rekli: "Ako on..." – Haradin "...sutra dan ne dođe u policijsku stanicu u Glogovcu/Gllogoc, uhapsićemo i tebe i celu tvoju porodicu". Sledećeg dana, ja lično otpratio sam brata u policijsku stanicu. Tamo mi je Hajdar Mustafa rekao da u subotu moram da odem u Komorane/Komoran, to je bio pijačni dan, da se nađem s njim kako bi mi rekao u koji zatvor su odveli mog brata. Otišao sam u Komorane/Komoran, ali nažalost nisam uspeo da se nađem s Hajdarom. U 12.00 časova video sam ga kako trči prema svojim kolima marke *niva*, u pratnji nekoliko srpskih policajaca, tako da nisam mogao da razgovaram s njim o svom bratu, i nisam uspeo da saznam u kom zatvoru je moj brat bio. Onda sam otišao u jedno selo u opštini Obilić/Obiliq do jednog rođaka, sina moje tetke i odlučio da odem do zatvora u Lipljanu/Lipjan ne bih li video da li je moj brat tamo. Kada smo stigli na kontrolni punkt, raskrnicu u Lipljanu/Lipjan, Srpska policija nas je zaustavila. Tražili su da izađem iz kola. Opkolili su me. Jedan je počeo da me ispituje, a drugi su me psovali kako su to inače radili. Pretukli su me, ali me nisu ubili. Tog dana sam odlučio da ne idem više asfaltnim putem. I s obzirom na nasilje nad nama i na počinjene masakre, odlučio sam da se priključim OVK.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Šta se desilo s vašim bratom?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Moj brat je bio u zatvoru. Koliko se sećam, bio je 30 dana u zatvoru, a zatim je oslobođen.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pređimo sada na 28. februar kada ste organizovali straže u Lapušniku/Llapushnik. Koliko vas je učestvovalo u tome?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne bih mogao da kažem tačan broj, ali svi koji su imali između 18 i 50 godina učestvovali su u toj akciji. Pre nego što je OVK stigla u Lapušnik/Llapushnik, stražarili smo 24 časa dnevno.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je bilo ko od vas imao neko oružje?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne. Možda su neki od nas imali lovačke puške. Ali nismo se usudili da im damo oružje jer neki nisu služili vojsku. Samo onima koji su znali kako da rukuju oružjem, dali smo te lovačke puške, ali nismo imali drugog oružja.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste vi imali jednu od tih lovačkih puški?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je neko od vas imao bilo kakvu uniformu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, tada niko nije imao uniformu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je neko od vas bio glavni?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne. To je bilo dobrovoljno angažovanje, za nas je to bilo pitanje života i smrti. Sve što smo radili, radili smo na dobrovoljnoj bazi, kako bismo pomogli svojim porodicama i domaćinstvima.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: To je bilo, dakle, pre dolaska OVK. Kada je OVK došla?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: OVK je u Lapušnik/Llapushnik došla 9. maja.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Recite nam šta se desilo 9. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Tog dana, 9. maja, Srpske policijske snage su došle i zauzele položaje u *Guri i Gradinës*, oko 8.00 časova ujutru. Svi smo pratili razvoj situacije. Oni su otišli u *Guri i Gradinës* iznad škole. I bez ikakvog razloga počeli su da pucaju po celom selu. Poveo sam svog bolesnog oca, baku koja je imala preko 90 godina i svoju majku. Krenuli smo kolima, ali nismo mogli da prođemo jer su putevi bili blokirani. Iznad mojih kola proletao je helikopter Srpskih snaga. Zatražio sam od oca, bake i majke da izađu iz kola i sakrio sam ih u šumu gde sam i ja potražio sklonište sve dok helikopter nije odleteo. Zatim je negde oko 11.00 časova došao Ymer Alushani sa sedam ili osam boraca. Svi su bili u civilu, ali naoružani.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste Ymera Alushanija poznavali pre tog dana?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Poznavao sam ga još od detinjstva.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je on živio u Lapušniku/Llapushnik ili negde drugde?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne. Živeo je u Komoranu/Komoran.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Šta se desilo kada je došao sa sedam-osam drugova?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ispričao sam Ymeru šta se dešava. On je došao i pitao me šta se dešava nakon što je čuo tu pucnjavu. Ispričao sam mu šta se dešava i pokazao mu gde su bile razmeštene Srpske policijske snage. Takođe sam mu pokazao gde su bili mladi iz sela koji su imali lovačke puške. I onda sam rekao Ymeru da ode do kuće Haxhija Gashija ili Kadrija jer su tamo bili ti mladi, pošto ja nisam mogao da ostavim svoje roditelje i baku. Ymer je otišao do te kuće i sastao se s tim ljudima. Nekih sat vremena kasnije video sam još jednu grupu vojnika kako se spuštaju s planine. Bilo ih je oko 16 i svi bili su naoružani. Dvojica, trojica ili četvorica bili su u vojnim uniformama. Pozvao sam svog brata Valdeta i rekao mu da se priključi grupi koja se krila u Haxhijevoj kući. Tamo su se te dve grupe spojile i moj brat Valdet i Ramiz Sopi povelili su te ljude ka mestu gde su bile stacionirane srpske jedinice, jer oni nisu poznavali Lapušnik/Llapushnik, nisu znali teren, i koje je mesto najbolje da se približe srpskim snagama. Negde oko 13.00 časova čuo sam pucnjavu. Bio sam daleko, ali sam video dim, crni dim kako se diže. Ostavio sam roditelje i baku i otišao

do jednog drugog mesta odakle sam imao bolji pogled. Video sam Srpske snage kako se povlače ka Komoranu/Komoran. Zatim sam otišao da vidim šta se desilo na mestu borbe. Video sam jedno vozilo marke *pincgauer* u plamenu. To je bio srpski policijski *pincgauer*. Video sam puno municije i oružja, u *pincgaueru* je bilo puno municije i sve je bilo u plamenu. Dugo vremena se nismo usudili da priđemo blizu zbog eksplozija.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pomenuli ste da je druga grupa od šesnaestoro ljudi sišla sa planine. Da li ste poznavali bilo koga od tih 16 ljudi koje ste videli?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, nikoga nisam poznavao.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Posle tog dana, posle 9. maja 1998. godine, recite nam kako su se odvijali događaji tokom narednih nekoliko dana i nedelja u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Posle 9. maja?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, posle 9. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: 9. maja sproveli smo jednu akciju i Srpske snage su proterane. Mi meštani smo ostali sami jer su oni koji su nam pomogli, želeli da se vrate odakle su došli. Poznavali smo Ymera Alushanija i zamolili ga da nas ne ostavlja na milost i nemilost i da nam pomogne. Ponudili smo mu da ga smestimo kod nas, njega i njegove vojnike, samo da nas ne ostave same. Ymer Alushani razgovarao je o tome sa svojim prijateljima, o tome je razgovarao i sa onom drugom grupom ljudi, koja je od 9. maja bila smeštena u našim kućama. U početku ih je bilo samo nekoliko, a mi meštani smo im pomagali u njihovom razmeštanju i u dostavljanju municije.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Šta ste vi lično radili tih dana i nedelja posle 9. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ja sam se angažovao da pomognem prijateljima u kopanju rovova, i da se bolje organizujemo kako bismo zaštitili stanovništvo jer smo bili na prvoj liniji fronta.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Molim vas da ponovo pogledate ovaj snimak iz vazduha, koji je s vaše leve strane. I molim vas da na fotografiji pokažete rovove koje ste kopali.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Molim vas da uzmete flomaster i da zaokružite područje gde ste kopali rovove i da tu upišete broj 2.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ovo je škola u Lapušniku/Llapushnik.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Molim vas, samo trenutak, nije se videlo na ekranu. Sad se vidi. Molim vas da ponovo pokažete školu koju ste pomenuli.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Evo ovde, na ovom mestu ispod magistralnog puta Priština/Prishtinë – Peć/Pejë nalazi se škola u Lapušniku/Llapushnik. 9. maja su tu bili srpski položaji. Bili su stacionirani kod stene *Guri*. Da obeležim to?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, molim vas.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Dakle, ovde je škola a ovde su bile Srpske snage. A ova tačka pokazuje mesto gde je spaljeno vozilo marke *pincgauer*. Tu smo uspostavili položaje iznad mesta gde je bio *pincgauer*. Da li da povučem liniju gde su bili položaji?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da. Samo pre nego što povučete liniju položaja, molim vas da upišete broj pored kružića gde je škola. Stavite broj 2.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da obeležim školu sa 2?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A srpske položaje obeležite sa 3.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: (*svedok obeležava*)

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A onda jednom linijom obeležite gde ste kopali rovove.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Počevši odavde bio je jedan kanal, tu je bio položaj i on je išao duž ove linije. Ova linija je rov gde su bili položaji. Ovde je bilo sklonište, ovde na uglu, a ovde je put sve do ovog polja ovde. A ovde se ponovo nastavlja linija položaja. Ovde nije bilo položaja. A ovde je bilo položaja. A ovi položaji su išli duž ovog puta. Ovde položaj ulazi na suprotnu stranu puta i nastavlja ovim pravcem. Postojao je još jedan rov koji se pružao duž ove linije sve do ovog mesta. To su ti položaji koji su postojali u Lapušniku/Llapushnik.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, hvala vam. Molim vas da se na trenutak samo koncentrišete na sledeće. Jasno je da tako veliki rovovi nisu mogli biti napravljeni preko noći. Pomozite nam time što ćete nam reći kad su iskopani ti rovovi i kojim redom?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: 9. maja nije bilo rovova. A od 9. maja nadalje, svakog dana smo kopali kanale. Ovaj ovde kanal smo otvorili ovde. Posle tri-četiri dana iskopali smo drugi, jer su svakog dana bile borbe, bilo je pucnjave, nije bilo mesta da se sklonimo. Pored toga, ovaj put ovde kod benzinske pumpe braće Thaqi, put koji ide prema dole, ovde smo otvorili drugi položaj u slučaju da dođu Srpske snage i uđu u selo. Ova dva položaja bila su prvog dana, ne baš prvog dana, ali bili su tamo nakon sedam-osam dana. Onda se na neko vreme i omladina iz sela angažovala u ovome, i kako se povećavao broj vojnika u Lapušniku/Llapushnik, rovovi su se proširivali.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kada je, prema vašem mišljenju, završeno kopanje rovova koje ste upravo opisali? Da li je to bilo u maju ili sledećeg meseca, u junu ili čak julu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne. To nas je dovelo, ako mogu tako da kažem, do samog klanca. To smo radili u junu i julu, svako je radio za sebe, na svom rovu. Ali suočeni sa rizikom, otvorili smo položaje kako bismo mogli da se povučemo. Prema tome, kopali smo sve do pada klanca.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Mi znamo kada je to bilo, 26. jula.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, znam to.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je bilo nekih drugih borbi između 9. maja i 26. jula u kojima ste vi učestvovali?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Reći ću sledeće: od 9. maja bilo je mnogo borbi, međutim najozbiljnija bitka bila je 29. maja. Trajala je 16 sati. Bilo je borbi i pre tog dana, ali one nisu bile tako velikog intenziteta. Srpske policijske snage su uvek napadale vikendom jer tih nekoliko humanitarnih organizacija, međunarodnih organizacija koje su delovale na Kosovu, nisu radile vikendom. Tako su srpske policijske snage koristile tu prednost kako ih predstavnici međunarodne zajednice ne bi uhvatili na delu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pre nego što dođemo do 29. maja, da li ste do tog dana već dobili radio stanice koje ste mogli da koristite?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Nije mi poznato da li je postojala radio-veza ili ne. Nisam video da bilo ko komunicira putem radio-veze, pa ne mogu da kažem da je bila.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste do 29. maja imali uniformu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Uniforme je imalo najviše sedam, osam ili deset osoba. Neki su sebi napravili unuforme od materijala za vojne šatore. Drugih uniformi nije bilo.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je grupa pripadnika OVK sa kojima ste služili imala neko ime?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Od drugog dana otkrio sam da se ta jedinica zove *Čeliku 3*.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Od koga ste to saznali?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: To mi je rekao Ymer Alushani, jer ostale nisam poznavao.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A u tom periodu, da li su naredjenja ili komande izdavani svakom od vas, a naravno pre svega vama?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne. Ja nisam dobio nikakvo naređenje jer smo u početku bili organizovani kao meštani. Kasnije, oni su došli, i ko god je došao u Lapušnik/Llapushnik da brani stanovništvo za nas je bio svetac, jer nismo mi išli da ratujemo u Beograd, već su oni došli na naš prag. I zbog toga kažem da su oni za nas bili sveci, zbog pomoći koju su nam pružili, zbog toga što su sprečili Srbe da izvrše masakr nad stanovništvom.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A kad je reč o naoružanju, da li ste i dalje koristili vaše lovačke puške ili ste 29. maja već imali i drugo naoružanje?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Neki su imali kalašnjikove, neki M-48, a neki staro oružje čije marke ne znam, ali uglavnom smo imali lovačke puške.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Koji procenat ljudi oko vas je znao kako da koristi oružje, koji je prošao obuku da koristi oružje?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Većina nije odslužila vojni rok, kao što sam ranije rekao. Čak i od nas meštana koji smo držali stražu mnogi nisu znali kako da koriste oružje pa ga nisu ni dobili. Na samim položajima su učili jedni od drugih, učili su od onih koji su znali kako da upravljaju oružjem, oni su podučavali druge, tako smo na kraju svi naučili kako da rukujemo oružjem i da ispunimo svoju dužnost.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sada bih hteo da se vratimo na 29. maj. Možete li nam, molim vas, opisati šta se desilo tog dana?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Mogu da kažem da su borbe počele u 7.00 časova ujutro, koliko se sećam, 29. maja i trajale su do 21.00 ili 22.00 časova uveče. Tog dana, mnogi vojnici iz različitih krajeva došli su da nam pomognu. Ja ih nisam poznavao, ali tog dana sam video i Fatmira Limaja, koji je takođe došao da nam pomogne zajedno sa Kumanovom, odnosno Ismetom Jasharijem. Tu je takođe bio i Haradin Bala. I kad sam čuo Kumanova da ga pita: "Zašto nisi ovde? Trebalo je da dođeš sa mnom." Jer je Haradin Bala bio lošeg zdravlja. Nije mi poznato da li su se oni znali, Kumanova i Haradin, ali to je ono što mu je rekao. A posle 29. maja Haradina više nisam viđao u Lapušniku/Llapushnik.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pomenuli ste Fatmira Limaja. Da li ste ga videli u Lapušniku/Llapushnik pre 29. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Video sam ga tokom prvih borbi 9. maja.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A da li ste se s njim sreli ikad pre toga, pre 9. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, nikad. Nisam ga poznavao, nisam znao ko je on, ni odakle je.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Dakle, koliko je vama poznato, da li je Fatmir Limaj vama ili bilo kome drugom, a da vi za to znate, izdao bilo kakvo naređenje ili komandu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne. Nisam čuo da Fatmir Limaj izdaje naređenje ili komanduje nekome, zato što je on retko dolazio u Lapušnik/Llapushnik. A u prilikama kada sam ga ja viđao, nije dolazio u Lapušnik/Llapushnik da izdaje naređenja, već da se bori. Uvek sam ga viđao na položajima, ili u svom dvorištu i u svojoj kući.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pomenuli ste svoju kuću koju ste i obeležili. Hteo bih da vas pitam za jednu određenu zgradu. Da li je grupa vojnika u kojoj ste bili u bilo kom trenutku koristila jednu kuhinju?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Nakon 9. maja pet ili šest dana donosili su nam hranu iz Komorana/Komoran, seljaci iz Komorana/Komoran su nam donosili hranu. Posle pet ili šest dana, počeli smo da se organizujemo i imali smo svoju kuhinju u kući Fadila Gashija.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Možda to nije moguće, ali ako ponovo pogledate fotografiju snimljenu iz vazduha, možemo li na njoj da vidimo njegovu kuću, kuću u kojoj se nalazila ta kuhinja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Samo još nešto da kažem. Kuhinju u kući Fadila Gashija smo koristili do 29. maja. Da li treba da je obeležim, kuću Fadila Gashija?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, molim vas, ucrtajte još jedan krug. I mislim da smo došli do broja 4.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: *(svedok obeležava)* Ako mogu da nastavim.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: U toj kući je bila kuhinja, kao što sam već rekao, pet ili šest dana posle 9. maja sve do 29. maja. Kao što sam ranije pomenuo, 29. maja vodile su se borbe 16 sati. Otišli smo u kuhinju da večeramo. Kada smo se okupili, da kažem da nas je bilo oko 50 vojnika izuzimajući stražare koji su bili na svojim položajima, svi smo bili tamo u kuhinji. Iz polja su nas granatirale Srpske snage. I od 29. maja nismo više mogli da ostanemo u toj kući zbog granatiranja, a takođe ni u kućama blizu položaja koje sam ranije označio, i zbog toga smo otišli u kuću Gzima Gashija.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Još uvek gledam ovu fotografiju iz vazduha. Možete li da pokažete kuću Gzima Gashija?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da li da je obeležim brojem 5?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, molim vas. Hvala.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: *(svedok obeležava)*

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pre nego što je kuhinja preseljena sa pozicije 4 na poziciju 5, tokom tih meseci, u maju i aprilu 1998. godine, da li ste išli u deo grada gde je bila kuća na položaju 5?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Molim vas da ponovite pitanje. Da li ste rekli pre aprila i maja?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Ne, pogrešio sam. Reč je o mesecima aprilu i maju. Tokom tih meseci da li ste odlazili u taj deo Lapušnika/Llapushnik blizu Gzimove kuće u koju je kasnije prebačena kuhinja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Opet mi nije jasno kada kažete april i maj, jer pre maja tamo nije bilo kuhinje. Ja sam odlazio u njegovu kuću jer je on bio moj komšija, on je bio svega 200 metara od mene.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Upravo ste odgovorili na moje pitanje. Koliko često ste odlazili u njegovu kuću, s obzirom da je on bio vaš komšija, tokom aprila i maja 1998. godine pre nego što je tamo prebačena kuhinja, pre 29. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Odlazio sam tamo jer su vlasnik kuće i moj otac bili rođaci, njihove majke su bliske rođake. Imao sam porodične veze s njim. On je moj komšija i moj rođak.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, izvinjavam se. Mogu li ponovo da vas pitam? Koliko često ste odlazili? Jednom nedeljno? Svake druge nedelje?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Rekao bih da sam od maja do kraja jula išao možda 15 puta. A kada je reč o kuhinji, išao sam svakog dana da ručam.

ADVOKAT MANSFIELD: Vidim koliko je sati, časni Sude. Pokušavam da shvatim kada će biti pauza. Ovo je verovatno pravi trenutak.

SUDIJA PARKER: Ovo je pravo vreme. Nastavićemo u 17.35 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Mansfield, izvolite.

ADVOKAT MANSFIELD: Hvala.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Gospodine Sopi, mislim da je moja greška što su pitanja pre pauze bila malo zbunjujuća. Zbog toga ću jasnije da ih formulišem. Kada govorimo o vašim posetama kući na broju 5 na fotografiji, kući Gzima Gashija – podeliću vremenski period – kao prvo, u martu i aprilu 1998. godine, koliko često mislite da ste odlazili u tu kuću?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Koliko se sećam, tokom marta i aprila 1998. godine išao sam tri ili četiri puta. Razgovarao sam s njegovim sinovima. Samo jedan od njegovih sinova je u toj kući. A razgovarali smo o organizovanju straže.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Samo u mesecu maju koliko često mislite da ste odlazili u tu istu kuću?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Mislite na kuću Gzima Gashija?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, na nju.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Dva ili tri puta, što sam već spomenuo, nisam išao tako često. Češće sam išao u kuću Shajipa jer je on stalno bio kod kuće, za razliku od Gzima koji je mlad čovek, pa je često izlazio napolje.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sada bih hteo da pređemo na period posle 29. maja. Možete li da opišete šta se svakodnevno događalo od kraja maja, tokom juna i jula?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Posle 29. maja, kuhinja je bila smeštena u Gzimovoj kući, gde su jeli skoro svi vojnici. I ja sam s njima tamo jeo. Ponekad nisam išao tamo jer sam imao kuću u selu, pa nisam morao da idem tamo na večeru. Međutim, vojnici koji nisu imali kuće u Lapušniku/Llapushnik odlazili su tamo tri puta dnevno da jedu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Opišite nam šta ste u tom periodu, posle 29. maja radili tokom dana. Da li ste kopali rovove, da li ste stražarili? Šta ste radili?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Od 9. maja nadalje svakog dana vojnici koji su bili slobodni, uzimali bi oružje i stajali na položajima. Kopali su rovove, u čemu su im pomagali stanovnici, omladina iz sela koji je bila sposobna za fizički posao. Hteo bih da objasnim jednu stvar. Ovi položaji koje sam označio linijom izgrađeni su uglavnom noću, ne po danu, zato što se tokom dana nije moglo kretati zbog srpskih snaga.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Sada bih želeo da pređem na period uoči 26. jula. Da li ste u jednom trenutku promenili jedinicu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Krajem juna, kao što sam spomenuo na početku, imao sam prijatelje Jahira i Muhameda. Oni su bili u jedinici *Pellumbi*, pa sam smatrao da je pametno da i ja pređem u tu jedinicu. Kako su se približavali 25. i 26. jula, ja sam već bio u *Pellumbi* jedinici. Ali, hteo bih da istaknem da sam držao stražu i da sam imao dogovor sa svojim prijateljima koji su držali stražu u jedinici *Çeliku 3*. Svakog dana pošto završim zadatak na položaju, odlazim i spavam u svojoj kući, bez obzira da i je dan ili noć, u zavisnosti od smene u kojoj sam bio. Moja kuća je bila udaljena samo kilometar i po od položaja.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste odluku da pređete u jedinicu *Pellumbi 1* sami doneli ili vam je neko rekao da to uradite? Kako se to odigralo?
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, sâm sam odlučio jer su moja braća bila u OVK. Sâm sam doneo tu odluku ne pitajući nikoga, jer sam imao svoje vlastito oružje, niko mi ga nije dao, bilo je moje.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Zamolio bih vas da ponovo pogledate ovu fotografiju snimljenu iz vazduha. Ako je moguće, pokažite nam na toj istoj fotografiji gde je bila smeštena *Pellumbi* jedinica kojoj ste se priključili?
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: U ovom delu koji se ne vidi...

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Možda bismo mogli...
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: ...je mesto gde je bila jedinica *Pellumbi*. Ali mogu da opišem rečima. Vidite ovaj put ovde, benzinsku stanicu, tu se nalaze neke kuće. Označiću olovkom van karte.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: I stavite broj 6, molim vas.
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Tu su bili položaji jedinice *Pellumbi*. Duž glavnog puta Priština/Prishtinë – Peć/Pejë u pravcu Peći/Pejë, kada se ide prema Peći/Pejë, oni su bili s desne strane.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je jedinica *Guri*, pardon, da li je jedinica *Pellumbi* imala nekakav broj?
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Znam za *Guri 3*, ali se ne sećam da li je jedinica *Pellumbi* imala broj. Ja sam je znao samo kao jedincu *Pellumbi*, da li su postojale dve, broj 2 ili broj 3, toga se ne sećam.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li je neko bio na čelu ove jedinice *Pellumbi* kojoj ste se priključili?
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Komandant jedinice *Pellumbi* bio je Ferat Shala.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: I kad smo već kod ove teme, možete li na fotografiji iz vazduha da pokažete gde se nalazila jedinica koja se zvala *Guri 3*?
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Mesto gde je delovala jedinica *Guri 3*, da li da ga označim brojem 7?

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da, molim vas.
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: To je ovde, ali drugi deo jedinice *Guri 3* bio je u jednom delu Lapušnika/Llapushnik, delu koji se nalazi uz selo Krajково/Krajkovë.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pretpostavljam da se to ne nalazi na fotografiji?
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, ne nalazi se.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Vratću se sada na događaje koji su se odigrali 26. jula. Gde ste vi bili tog dana?
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Bio sam na mestu koje sam označio brojem 6. Tu sam bio. To su bili položaji jedinice *Pellumbi*.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: A gde je tada bila vaša porodica?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Deo porodice koji nije mogao da pobegne ostao je u kući, ali ne cela porodica. Neki su bili u Beriši/Berishë, a neki u Novom Selu/Novosellë.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Kažite nam šta se desilo tog dana, 26. jula?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: 26. jula bio sam kod kuće. Završio sam stražu u jedinici *Pellumbi* i vratio sam se kući. I tog dana 26. jula, u 4.00 časova ujutro zvali su me prijatelji i rekli da iz mesta Kraljevska Česma/Kroni i Mbretit na glavnom putu Priština/Prishtinë – Peć/Pejë vide konvoj srpskih tenkova i artiljerije kako se kreće prema Komoranu/Komoran. Pre 28. februara u Komoranu/Komoran je bio kontrolni punkt. Tu su zastali. A tenkovi smešteni u *Quka e Komoranit*, srpska artiljerija smeštena oko antene Radija Prištine u Komoranu/Komoran i na farmi pilića u Krajkovu/Krajkovë, svi su krenuli prema klanцу Lapušnika/Llapushnik. U neko doba ujutro započela je pucnjava iz svih pravaca. Pucali su na nas kačušama iza borova u Krajkovu/Krajkovë, topovima kalibra 220 mm sa Goleša/Golesh. I mogu da kažem da je više od 140 tenkova bilo angažovano u borbi protiv pripadnika OVK u klanцу Lapušnik/Llapushnik, a da ne spominjem oklopne transportere, *prage* i drugo oružje čija imena ni ne znam. To je bilo 25. jula u subotu. 26. jula nismo mogli da im se suprotstavimo i počeli smo da se povlačimo sa svojih položaja. U celom ratu to je za nas bila najteža ofanziva. Celokupno stanovništvo je iz klanца Lapušnik/Llapushnik otišlo u Negrovce/Negroc, Orlate/Arllat, Trpezu/Tërpezë ili u planinu, bilo gde gde su mogli da se sklone. Nisu imali hrane, odeće, nikakvih uslova za život.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Da li ste tada imali ikakavo oružje da se suprotstavite tenkovima, oklopnim transporterima i sličnom oružju?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, ništa takvo. Imali smo nešto minibacača od 150 mm. Ali čak i da pogodite tenk ili oklopno vozilo tim minobacačima, to ne bi prouzrokovalo nikakvu štetu.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Tog istog dana, 26. jula, da li ste čuli neku tragičnu vest za vas lično?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ništa nisam čuo 26. jula, ali sam saznao 27. jula. To sam saznao od mučenika nacije Fehmija Lladrovcija, sreo sam ga u selu Negrovci/Negroc. Raspitivao sam se za jedan deo jedinice *Çeliku*. On mi je rekao da je Ymer Alushani herojski poginuo, a da su Ali Zogaj i Fetah Zogu ranjeni. On je čuo da je tog dana moja žena umrla od straha u Novom Selu/Novosellë, ali mi to nije rekao jer je bilo teško otići u taj deo planine Beriša/Berishë pošto su na glavnom putu Priština/Prishtinë – Peć/Pejë tenkovi bili na svakih 50 metara. Čak i na putu za Mališevo/Malishevë postavili su istu takvu vojnu opremu jer su je imali mnogo. I to je bio razlog zašto mi Fehmi nije rekao za smrt moje žene. Posle pet-šest dana izašao sam s nekim svojim prijateljima. Krenuo sam na put u 13.00 časova i stigao u planinu Beriša/Berishë u 5.00 časova ujutro. To je put od sat ili sat i po vremena, ali mi je toliko dugo trebalo zbog srpskih snaga. Otišao sam u Berišu/Berishë i sreo se sa jednim seljakom, on mi je izjavio saučešće znajući šta se dogodilo. Kad je shvatio da ja ne znam da mi je žena umrla, on je rekao da je pogrešio, ali sam ja insistirao da mi kaže šta se desilo. I on je rekao da je umrla od straha jer je mislila da smo ja i moj sin ubijeni.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Pomenuli ste svog sina. Gde se on borio?
SVEDOK SOPI – ODGOVOR: On je bio u jedinici *Čeliku 3*.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Želim da vas pitam sledeće: da li vam je poznato koliko je meštana Lapušnika/Llapushnik ubijeno od Srpskih snaga?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Od početka pa do kraja rata, Srpske snage ubile su 33 civila i vojnika u Lapušniku/Llapushnik. Takođe je ubijena i jedna mentalno obolela osoba koju su posle bacili u bunar kako bi uklonili tragove. A leševi starih osoba su spaljeni.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Došlo je vreme kada ste ipak mogli da se vratite u Lapušnik/Llapushnik i mislim da ste bili među prvima koji su se vratili. Da li je to tačno?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, tačno je.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Šta se u međuvremenu desilo s vašom kućom?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Zajedno sa nekoliko saboraca sišao sam s planine Beriša/Berishë i zauzeo položaj blizu moje kuće, na kojem su Srbi bili do pre samo sat vremena. Proverili smo da li ima mina da bismo sprečili da dođe do civilnih žrtava. Otišao sam do bašte iza svoje kuće gde sam našao pet ručnih bombi. Mine su bile spremne da eksplodiraju. Uklonio sam mine, otišao u svoju kuću, a posle toga sam obišao sve druge kuće u selu da vidim da li su Srbi postavili mine ili neki drugi eksploziv. Ništa drugo nismo našli osim ručnih bombi koje sam već pomenuo. Ništa nismo našli. U tri komšijske kuće: Salihaja, Sopiya i Gurija nismo videli nikakve mine, ali su kuće bile uništene i tamo više nije moglo da se živi. Vratio sam se do jedne štale koju smo imali, i nas 35 pripadnika je tamo spavalo sve dok nisam dobio pomoć i počeo da podižem krov na kući.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Recite nam kada ste se otprilike vratili kući i zatekli to što ste upravo opisali?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Srpske snage su napustile selo 13. juna. To su bile poslednje Srpske snage koje su napustile selo kod stene Gradina. U stvari, kao što sam već rekao, kad sam došao do kuće, Srpske snage su još uvek bile kod stene Gradina, a to se desilo 13. juna.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Mislim da nema potrebe govoriti da se radi o 1999. godini, zar ne?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, bila je to 1999. godina.

ADVOKAT MANSFIELD – PITANJE: Imam još jedno pitanje za vas. Da li ste dok ste još uvek živeli u Lapušniku/Llapushnik tokom 1998. godine, u maju, junu i julu mesecu, čuli da je u selu postojao zatvor?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ja vam govorim istinu, a to je da sam tek posle hapšenja mojih prijatelja čuo za to. I ne samo ja lično, nego su i svi meštani bili zatečeni tom vešću, jer nikad nismo čuli za to, nikad ništa nismo videli.

ADVOKAT MANSFIELD: Hvala vam. Molim vas, sačekajte ovde.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Mansfield. Gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: Hvala.

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT GUY-SMITH

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Dobar dan, gospodine Sopi.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Dobar dan, gospodine.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Ja zastupam Haradina Balau. Da li poznajete Haradina Balau?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, znam ga još od detinjstva.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kako ste se upoznali kad ste bili deca?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Haradin Bala je nećak iz Lapušnika/Llapushnik. A osim toga, išli smo zajedno u osnovnu školu u Komoranu/Komoran. I da upotpunim celu priču, želim da kažem da je njegov otac bio blizak prijatelj brata moje majke, tako da sam ga dobro znao. I njegovu porodicu sam dobro znao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da, očigledno je da ga dobro poznajete.

Možete li molim vas da nam kažete, s obzirom da ste pomenuli njegovog oca, da li je njegov otac imao neki posebni talenat ili ne?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, njegov otac je bio pevač.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kad kažete da je bio pevač, da li se privatno bavio pevanjem ili je javno nastupao, ako znate?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Pevao je na svadbama.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li je Haradin isto bio tako dobar pevač? Da li je nasledio taj dar od oca?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, mislim da Haradin ne peva kao njegov otac. U tom smislu on ne liči na svog oca.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Rekli ste da je Haradin nećak iz Lapušnika/Llapushnik. Molim vas da objasnite šta ste mislili pod tim?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Mislim da sam pomenuo ranije da njegovi ujaci žive kod benzinske pumpe, nekih 50 metara dalje, i viđao sam ga kada ih je posećivao. A i u školu smo išli zajedno. Njegova majka je rođena u Lapušniku/Llapushnik.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada kažete da su njegovi ujaci živeli kod benzinske pumpe, ko su bili ti ujaci?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ali Thaqi, njegov otac se zvao Hajdin. Zatim Afrim Thaqi. Ne bih sada sve da ih pominjem.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U redu. Ranije ste takođe pomenuli gospodina Ferata Sopija. Ko je on?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: To je moj rođak. Naši dedovi su braća.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li je on još uvek živ?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li radi, i ako radi, recite nam šta je po zanimanju?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, ne radi, ali bio je apotekar. Reći ću još nešto. Živeli smo u istom domaćinstvu sve do 1969. ili 1970. godine. Živeli smo u istoj kući. I, koliko znam, on je radio sve do početka rata u domu zdravlja u Glogovcu/Gllogoc. Posle rata je penzionisan, prima penziju od 40 evra i sedi kod kuće. Ali on ima još jednu kuću u Prizrenu/Prizren i trenutno živi tamo sa ženom i sinom. Dvojica sinova žive u Lapušniku/Llapushnik, jedan je u Engleskoj, ne znam gde, mislim da je pre jedno tri-četiri dana otputovao u Englesku ili Kanadu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada ste rekli da je apotekar, sada govorimo o 1990. godini, da li je on tada radio kao apotekar u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Radio je u državnoj ambulanti, u domu zdravlja u Drenovcu/Drenoc. Ali je takođe imao svoju vlastitu apoteku u svojoj kući, koja je nekih desetak metara udaljena od glavnog puta. To je jedna druga njegova kuća. Tamo je imao apoteku koja je pripadala ambulanti *Majka Tereza*, ali je u njoj radio. Dakle, ta apoteka je bila u njegovoj kući.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li znate da je u ambulanti *Majka Tereza* gde je radio, radio takođe i neki doktor? Pri tom mislim na period 1998. godine.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Pre 9. maja... Kada sam pomenuo apoteku koju je imao, Ferat je zapravo imao još jednu kuću. Ali je pre 9. maja sve lekove koje je imao u apoteci *Majka Tereza* preneo u tu drugu kuću koja je blizu moje kuće u Lapušniku/Llapushnik. Pre 9. maja, ovo vam kažem jer se ne sećam tačnog datuma, ali ranije sam rekao da smo pregledali teren, jer smo se plašili dolaska srpskih snaga, nakon onoga što se desilo u Likošanu/Likoshane, Ćirezu/Qirez i Prekazu/Prekaz, tako da smo držali straže 24 sata dnevno. I jednog dana, mislim da je to bilo četiri ili pet dana pre 9. maja, srpska policija je uveče donela jedno mrtvo telo, leš, na put koji vodi ka komšiluku Salihaja, Sopiya i Guriya i ostavila ga tamo. Tog dana stanovništvo Lapušnika/Llapushnik je izbeglo jer smo mislili da su Srbi doneli leš kako bi im to bio izgovor da urade isto ono što su uradili u Likošanu/Likoshane, Ćirezu/Qirez i Prekazu/Prekaz. I zato je Ferat premestio svoju apoteku iz donjeg mesta u kuću blizu moje. I kada ste me pitali da li je doktor Zeqe Gashi došao tamo i pomagao mu, to je bilo da bi obezbedio stanovništvo.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada kažete da je doktor Zeqe Gashi došao da pomogne njemu i stanovništvu, da li se sećate da li je to bilo pre ili posle 9. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: To je bilo posle 9. maja, tada je došao Zeqe, ali se ne sećam tačnog datuma, a ne bih želeo da vam kažem pogrešan datum. I mislim da za nas i nije bilo važno da zapamtimo kada je Zeqe došao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U redu. Možete li da nam pomognete u sledećem što je vrlo važno za nas. Ako ne možete, potpuno razumemo. Da li se sećate da li je doktor Gashi došao da pomogne Feratu i stanovnicima Lapušnika/Llapushnik pre bitke 29. maja o kojoj smo govorili danas ili posle toga?

TUŽILAC NICHOLLS: Dve stvari, časni Sude. Prvo, svedok je rekao da se ne seća i da ne bi hteo da nagađa. A drugo, istakao bih da se o ovome uopšte ne govori u sažetku po Pravilu 56ter. Advokat i ja smo upravo o tome govorili. Uopšte nije bilo pomena da će se ovo pitanje iznositi tokom glavnog ispitivanja.

ADVOKAT GUY-SMITH: U pravu je kada kaže da toga nema u sažetku po Pravilu 65ter i to mi je u stvari palo na pamet kad sam juče od Tužilaštva primio dokument u kojem se govori o navodima svedoka L-64 Tužilaštvu od 26. maja ove godine, taj svedok je govorio o doktoru Gashiju i kući Ferata Sopiya.

TUŽILAC NICHOLLS: Ne znam šta sledi, ali možda o tome ne bi trebalo da govorite pred svedokom.

ADVOKAT GUY-SMITH: I nakon što sam ovako kasno dobio ovu informaciju, počeo sam da razmišljam o tome, jer pokreće pitanje Ferata Sopiya i drugih koji su se možda zatekli s njim u njegovoj kući.

(Tužilaštvo se savetuje)

SUDIJA PARKER: Jasno je da je ovo relevantno pitanje, gospodine Guy-Smith. Možete nastaviti. Ukoliko je ovo pitanje od značaja, a to predstavlja neke teškoće Tužilaštvu jer nisu bili obavešteni o tome, možda će doći do nekog odlaganja. Ali to trenutno ne možemo da predvidimo.

ADVOKAT GUY-SMITH: Poptuno razumem zabrinutost Pretresnog veća. Ako dođe do kašnjenja zbog ovoga, ja se unapred izvinjavam. Nastojaću da budem kratak, i mislim da ćemo vrlo brzo razjasniti stvar.

TUŽILAC NICHOLLS: Mogu li samo da kažem, časni Sude, da je ovo obelodanjivanje možda osvežilo njegovo pamćenje, ali o tom pitanju se već uživo govorilo i o tome je bilo reči i u nekim drugim dokumentima koji su obelodanjeni na osnovu Pravila 65ter. Hvala.

ADVOKAT GUY-SMITH: Zahvaljujem se Tužilaštvu što pomaže moje loše pamćenje.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Gospodine Sopi, da li se sećate mog pitanja ili želite da ga ponovim budući da smo imali razgovor posle postavljenog pitanja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Sećam se kad ste rekli da je Zeqë rekao, odnosno pitali ste me da li je ambulanta otvorena pre ili posle 29. maja. Kažem vam da je otad prošlo mnogo vremena i ne sećam se tačnog datuma. Ne sećam se da li je to bilo 29. ili 12. ili 15. Ne mogu da kažem, jer se ne sećam.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Hvala. Kad je reč o tome gde je bila ambulanta, da li je ona bila u kući Ferata Sopiya pored vaše kuće ili negde drugde?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Bila je pored moje kuće, u kući Ferata Sopiya.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li je to u onom kraju koji ste zaokružili i obeležili brojem 1, na fotografiji broj 8 iz dokaznog predmeta Tužilaštva broj P1, o kojem ste govorili s gospodinom Mansfieldom?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Pet ili šest metara dalje od moje kuće. Danas je ona poptuno ruinirana.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Vratimo se na Haradina Balu. Da li ste Haradina Balu videli u Lapušniku/Llapushnik u maju 1998. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Haradin Bala je došao nekoliko dana posle 9. maja. Ne sećam se kog datuma. Lično sam ga video i, budući da sam znao da je lošeg zdravlja, pitao sam ga: "Zašto si ovde?" On mi je rekao: "U kući", koja je oko 200 metara udaljena od puta Priština/Prishtinë – Peć/Pejë, rekao je: "Ne mogu da ostanem u toj kući. Došao sam ovde da umrem kao čovek." A ja sam mu rekao: "Lošeg si zdravlja", jer sam znao da ima srčane probleme, a u to vreme bilo je jako vruće preko dana, noću bi malo zahladnelo. Tada sam ga video. Ostao je do kraja maja, i video sam ga u borbi 29. maja. Posle toga nije ostao u Lapušniku/Llapushnik.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Gospodine, pre nego što nastavite – rekli ste da je bio lošeg zdravlja – da li možete da nam kažete koliko dugo ste znali za njegovo loše zdravstveno stanje pre nego što je došao u Lapušniku/Llapushnik posle 9. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da, to mogu da kažem, jer ranije sam rekao da sam radio u preduzeću *Ramiz Sadiku*, tamo sam bio vozač, dobio sam otkaz i imao sam puno slobodnog vremena i često sam viđao Haradina, kako na ulici tako i kod njegovih ujaka, i na pijaci u Komoranu/Komoran. I tada bih ga pitao za zdravlje jer sam znao da je i njegov otac bio lošeg zdravlja i rekao mi je da ima srčanih problema. Tako sam znao da mu nije dobro. Zbog toga sam znao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada vam je rekao za srčane tegobe, da li ste to saznali pre nego što ste ga videli u Lapušniku/Llapushnik nakon 9. maja 1998. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: To sam znao još od 1992. godine, zato što znam da je tada oboleo. Objasnio sam vam da kada sam otpušten sa posla iz preduzeća *Ramiz Sadiku*, često smo se sretali i znao sam da ima srčane probleme. Njegov brat Hamdi, koji je u Švajcarskoj, bio je moj dobar prijatelj.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Pomenuli ste da ste ga videli u borbi 29. maja 1998. godine u Lapušniku/Llapushnik. Moje pitanje je: da li ste ga posle toga videli u leto 1998. godine u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne, nisam ga video u Lapušniku/Llapushnik, izuzev jednom u avgustu. Koliko se sećam, to je bilo sredinom ili krajem avgusta. Video sam ga u Novom Selu/Novosellë, tamo smo se sreli. Haradin Bala je bio u automobilu. Porazgovarali smo. Ja sam tamo bio otišao po neke namirnice i zatekao Haradina. Pitao sam ga gde je, on je odgovorio da je u Lužnici/Luzhnicë, a da je njegova porodica u Banjici/Bajicë.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada kažete da je njegova porodica bila u Banjici/Bajicë, da li je to porodica koju ste poznavali? Da li je to tačno?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Nisam razumeo pitanje.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Pitao sam vas da li ste poznavali Haradinovu porodicu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Znam sve članove njegove porodice. Znam njegovu braću, znam sinove njegove braće. Znam samo jednog Haradinovog sina, ali ne sećam se kako se zove, čak iako mi je rekao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li znate da se Haradinova porodica preselila u Banjicu/Bajicë u leto 1998. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Preselili su se u selo Banjica/Bajicë, a rekao sam vam da je njegova žena rođena u tom selu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A moje pitanje za vas je da li znate kog meseca je to bilo? Da li je to bilo u mesecu: martu, aprilu, maju, junu, julu?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne znam kad se to desilo, ali rekao sam vam da mi je Haradin rekao da je njegova porodica u Banjici/Bajicë. Ali kada je odveo svoju porodicu u Banjicu/Bajicë, to ne znam. Ali znam da nije mogao dugo da ostane. Niko nije mogao ostati dugo u kući duž glavnog puta Priština/Prishtinë – Peć/Pejë. Da vam pravo kažem, to kada se on preselio, meni ne znači ništa.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Još samo jedno pitanje. Da li znate u kom selu je živeo Haradin pre rata u leto 1998. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Živeo je u Gornjoj Koretici/Korroticë e Epërme.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: I moje poslednje pitanje. Rekao sam još samo jedno pitanje, ali ovo je moje poslednje pitanje. Recite nam, ako znate, koliko je udaljeno to njegovo selo Gornja Koretica/Korroticë e Epërme od Lapušnika/Llapushnik?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne mogu tačno da kažem, ali možda pet kilometara ili pet i po kilometara. Oko pet kilometara, manje-više.

ADVOKAT GUY-SMITH: Hvala, gospodine Sopi. Sačekajte ovde.

SUDIJA PARKER: Hvala. Gospodine Topolski, izvolite.

ADVOKAT TOPOLSKI: Gospodin Powles.

SUDIJA PARKER: Gospodine Powles, izvolite.

ADVOKAT POWLES: Hvala, časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT POWLES

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Dobar dan, gospodine Sopi. Samo nekoliko pitanja u ime gospodina Musliua.

ADVOKAT POWLES: Molim da predemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Gospodine Sopi, da li ste osobu koju ste upravo pomenuli, videli u Lapušniku/Llapushnik dok ste tamo boravili 1998. godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Kada ste ga prvi put videli u Lapušniku/Llapushnik te godine?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Posle maja, posle 9. maja, nekoliko dana posle toga je došao u Lapušnik/Llapushnik.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Koliko dana je prošlo od 9. maja?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne mogu tačno da kažem, ali četiri ili pet dana posle tog datuma došao je u Lapušnik/Llapushnik. S njim sam se sreo u svom dvorištu i rekao mi je, prvo se predstavio, onda smo razgovarali i pokazao mi je, tu u mom dvorištu, kako se rukuje snajpeskom puškom jer je on bio dobar snajperista. Ostao je u Lapušniku/Llapushnik neko vreme...

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Zastanite za trenutak, gospodine Sopi. Koliko često ste ga vidali dok je boravio u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Svaki dan.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: A koliko često tokom dana ste ga vidali?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Jednom ili dvaput, nekad i tri puta.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Tada kad ste bili u Lapušniku/Llapushnik, da li ste u jednom trenutku prestali da vidate tu osobu u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Slušajte, posle nekog vremena, ne mogu da kažem koliko je on dugo bio u Lapušniku/Llapushnik. On je bio u Lapušniku/Llapushnik, da. Njegova jedina slabost je bila u tome što je on bio nezavistan, on je bio pomalo osobenjak, nije voleo da se druži. On je bio pristojan, ali nije voleo mnogo da izlazi sa drugovima. Ja lično sam se s njim sastajao van položaja i pitao sam ga: "Zašto si ti ovde?" On je rekao: "Ja sam snajperista, a snajperista treba da bude sam." Bio je na položaju, na mestu gde smo mi već pripremili rovove. I ja sam mu zavelo jer je bio toliko hrabar. Trebalo je dosta hrabrosti da se bude tamo gde je on bio.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Zaustaviću vas ovde, gospodine Sopi. Pitaću vas ponovo. Rekli ste da ste ga vidali dvaput, ponekad i triput dnevno. Ali da li ste, dok ste bili u Lapušniku/Llapushnik, u jednom trenutku prestali da ga vidate?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Rekao sam, možda posle tri nedelje. Više ga nisam viđao u Lapušniku/Llapushnik. Možete sami da izračunate. Od 12. ili 14. maja, on je boravio do kraja maja, i posle toga ga više nisam video.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Idemo dalje. Da li ste učestvovali u nekim operacijama izvan Lapušnika/Llapushnik krajem jula meseca?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da. Zajedno da osmoricom drugova učestvovao sam u borbama u Orahovcu/Rrahovec.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Kada ste otišli u Orahovac/Rrahovec?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ne sećam se koji je datum bio, ali znam da je bila subota. Da li je bio 17., 18. ili 19. jul, ne znam tačno. Nisam imao kalendar, ali znam

da je bila subota oko 4.00 časa ujutro i da sam iz Orahovca/Rrahovec otišao u ponedjeljak. A što se tiče datuma, ne mogu da navedem tačne datume.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: S kim ste otišli u Orahovac/Rrahovec?

TUŽILAC NICHOLLS: Izvinjavam se, časni Sude, ali želim da opet uđe u zapisnik da uopšte nismo obavješteni da će ovaj svedok svedočiti za sva tri optužena, a ne samo za dva. To nismo znali sve dok nije ustao gospodin Powles i zato se pitamo zašto nismo dobili informaciju po *Pravilu 65ter* o tim temama?

ADVOKAT POWLES: Gospodin Nicholls je kao i uvek to dobro primetio. Nismo pripremili rezime po *Pravilu 65ter* za ovog svedoka. Ali mi i nismo pozvali ovog svedoka, i prema Pravilniku nismo dužni da pripremimo rezime po *Pravilu 65ter*.

SUDIJA PARKER: Gospodine Nicholls, imate još nešto da dodate?

TUŽILAC NICHOLLS: Ne, časni Sude. Ja sam već ranije tokom suđenja govorio kada postoji stvarno unakrsno ispitivanje, a kada postoji stvarna protivrečnost između svedočenja svedoka i interesa optuženog. I čini mi se da je ovo vrsta svedočenja o kojoj je trebalo da budemo obavješteni.

SUDIJA PARKER: Postoji jedna stvar, a to je da li gospodin Powles može da ispituje ili unakrsno ispituje. On do sada uopšte nije pokrenuo to pitanje tokom svog ispitivanja. To je jedno potpuno odvojeno pitanje. I možda će se on njime baviti sa nekim svedokom kog će pozvati neki drugi optuženi. I to je situacija u ovom trenutku. Mislim da je on u pravu kada kaže da ne postoji konkretno pravilo u vezi s tim. I to ne iznenađuje, jer ima mnogo pitanja o kojima ne postoji neko konkretno pravilo, a ovo je jedno od njih. Mi pokušavamo sami da nađemo put vodeći računa o pravičnosti i praktičnosti. Ja svakako ne predlažem da zaustavimo gospodina Powlesa u ovom trenutku.

TUŽILAC NICHOLLS: Ni ja to ne tražim.

SUDIJA PARKER: Da li će ovo izazvati neke teškoće po vas, videćemo. Gospodine Powles, izvolite.

ADVOKAT POWLES: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Gospodine Sopi, s kim ste otišli u Orahovac/Rrahovec?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Otišao sam sa osam drugova, ali oni su bili članovi jedinice *Pellumbi*.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: A zašto ste otišli u Orahovac/Rrahovec?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da pomognem civilnom stanovništvu jer smo čuli šta se tamo dešava, i nas devetorica smo odlučili da odemo. Obavestili smo jednu osobu koja je bila sa nama da kaže Feratu Shali da smo krenuli u Orahovac/Rrahovec. Krenuli smo svojim kolima za Mališevo/Malishevë. Tamo smo ostavili kola, a od Mališeva/Malishevë do tog mesta, priključile su nam se i neke nepoznate osobe do

Orahovca/Rrahovec, oni su nas odveli do raskrsnice između Rase/Rasa e Koshares i Orahovca/Rrahovec.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Gospodine Sopi, rekli ste da ste bili u Orahovcu/Rrahovec do oko 4.00 časa ujutro u ponedjeljak. Da li ste dok ste bili u Orahovcu/Rrahovec videli gospodina Musliua?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Prvo da kažem da su mi moji prijatelji, moji drugovi, rekli da su videli Isaka. U to vreme ja ga nisam poznavao, ja sam ga znao kao Qerqizija. Oni su mi rekli da su videli Qerqizija. Onda sam se setio da sam Isaka Musliua upoznao na raskrsnici Orahovac/Rrahovec – Rasa/Rasa e Koshares, ali da li je to bila subota ili nedelja, ne mogu da kažem, ne sećam se.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Rekli ste da ste iz Orahovca/Rrahovec otišli u ponedjeljak. Kada ste otišli, kuda ste krenuli?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Bilo je teško otići iz Orahovca/Rrahovec jer smo bili u jednoj hladnoj prostoriji, u podrumu koji je bio usred grada, tu je bio naš položaj. I bilo nam je teško da odemo jer su nas opkolile Srpske snage. Krenuli smo putem koji vodi do Hoče/Hočë. Taj put ja ne poznajem, on ide ka Brestovcu/Brestoc. Skrenuli smo ka putu Brnjače/Bërnjak – Orahovac/Rrahovec i uputili se prema Potočanu/Pataqan i Drenovcu/Drenoc. I onda sam se vratio u Mališevo/Malishevë. Iz Mališeva/Malishevë sam se vratio kući.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Kada kažete da ste se vratili kući, šta mislite pod tim?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Kad kažem "kuća", mislim moja kuća.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: A koja je vaša kuća ili gde je bila vaša kuća u to vreme?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Kuća koju sam vam pokazao i obeležio brojem 1 na karti.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Dakle, to je bila vaša kuća u Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Kada ste došli u Lapušnik/Llapushnik, da li ste videli Isaka Musliua, odnosno Qerqizija tamo?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Nisam siguran, jer koliko znam, Qerqizi i Ymer Alushani su i dalje bili u Orahovcu/Rrahovec zato što je jedan naš drug, saborac, Enver Mulaku se zvao, ostao u Orahovcu/Rrahovec. On nije mogao da napusti Orahovac/Rrahovec. I oni su ga tražili. Možda, ne znam, ali mislim da sam Isaka Musliua video 24. jula.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: A gde ste videli gospodina Isaka Musliua 24. jula?

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Sreo sam ga u dvorištu svoje kuće. Bio je zajedno sa nekim drugovima. Kada su izbile borbe u Fuštici/Fushticë, oni su otišli da pomognu u borbama. I tada sam ga video.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: To sve...

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ako mi dozvolite da završim.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Svakako.

SVEDOK SOPI – ODGOVOR: Ymer i Isak Musliu su se vratili, ali nisu imali nikakve vesti o Enveru Mulaku. Zbog toga se dobro sećam, jer sam ih pitao šta se desilo sa Enverom koji je nestao, 10 ili 12 dana nismo imali nikakvih vesti o njemu, nismo znali gde je.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT POWLES: Nemam više pitanja, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

ADVOKAT MANSFIELD: Časni Sude, zaboravio sam da zatražim da...

SUDIJA PARKER: Da se dokument uvede u spis...

ADVOKAT MANSFIELD: Da.

SUDIJA PARKER: ...kao dokazni predmet? Mogli ste to da uradite i prilikom dodatnog ispitivanja, ali možemo to i sada.

ADVOKAT MANSFIELD: Da. Mislim da će to biti dokazni predmet Odbrane broj DL15. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: To ćemo uvesti u spis.

sekretar: Da, hvala, časni Sude. Ovo je dokaz koji je danas obeležavao svedok i predstavlja snimak Lapušnika/Llapushnik iz vazduha. To će biti dokazni predmet Odbrane broj DL15.

SUDIJA PARKER: A sada gospodine Nicholls, pokrenut je čitav niz pitanja za koja vam je možda potrebno vreme da ih razmotrite?

TUŽILAC NICHOLLS: Pa, ne verujem da ću daleko stići za deset minuta, časni Sude. Možemo da nastavimo sutra.

SUDIJA PARKER: Kako god vama odgovara.

TUŽILAC NICHOLLS: U redu. Onda ćemo da nastavimo ujutro... sutra posle podne.

SUDIJA PARKER: Nastavićemo sa radom sutra u 14.15 časova.

Sednica završena u 18.50 h.

Nastavlja se u sredu, 1. juna 2005. godine u 14.15 h.

